

ISSN: 2944-9499

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ**

ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ Α/Α 13

**Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών,
80 έτη από την ίδρυση του**

ISBN

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΑΘΗΝΑ

Παναγιώτης Καραφωτιάς τ. Διευθύνων Σύμβουλος του Γραφείου
ΟΗΕ για Ελλάδα, Κύπρο, Ισραήλ, καθηγητής Διεθνών Σχέσεων,
Μέλος ΕΛΙΣΜΕ

Δημήτριος Ηλιόπουλος Πρέσβυς ε. τ. Μέλος ΔΣ ΕΛΙΣΜΕ

Ιπποκράτης Δασκαλάκης Αντιστράτηγος ε. α. ΔΜ ΕΛΙΣΜΕ

Αλέξανδρος Κατράνης Πληρεξούσιος Υπουργός Α ε. τ.
Μέλος ΕΛΙΣΜΕ

**Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών,
80 έτη από την ίδρυση του**

ΤΕΥΧΟΣ 13 / ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2025

Επιμέλεια : Δημήτριος Ηλιόπουλος

**Υπεύθυνος εκδόσεων του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών
Μελετών: Κωνσταντίνος Αργυρόπουλος**

Copyright: ΕΛΙΣΜΕ

ISBN:

Επισημαίνεται, ότι κατά τον Ν. 2121/1993 και τις Διεθνείς Συμβάσεις, όπως η Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης (που έχει επικυρωθεί με τον Ν.100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε έντυπο, ηλεκτρονικό ή άλλο τρόπο, είτε μέσω του διαδικτύου, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του ΕΛΙΣΜΕ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.....	5
2. 80 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ: ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ, ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ.....	8
3. ΟΗΕ, ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ 80 ΕΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ.....	16
4. ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ. ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ 80 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ.....	25
5. ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.....	31

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ιπποκράτης Δασκαλάκης Αντιστράτηγος ε. α. ΔΜ ΕΛΙΣΜΕ

Είθισται το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ) με την ευκαιρία επετειακών εκδηλώσεων να προχωρά στη δημοσίευση αναλύσεων ή αφιερωμάτων όχι μόνο για να τιμήσει αλλά κυρίως για να προβληματίσει για τις υπόψη δραστηριότητες, τα εμπλεκόμενα πρόσωπα και για τις συνέπειες στα δρώμενα στο χώρο του Ελληνισμού.

Το τρέχον έτος, 2025, μεταξύ των πολλών επετειακών εορτασμών βρίσκεται και η συμπλήρωση 80 ετών από την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί στον Ειρηνικό ο τερματισμός των συγκρούσεων όταν στις 26 Ιουνίου 1945 εγκρίθηκε ο Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου 1945.

Στο προοίμιο του Χάρτη αναφέρεται:

ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ, ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ,

Να σώσουμε τις ερχόμενες γενεές από τη μάστιγα του πολέμου, που δύο φορές στα χρόνια μας έφερε στην ανθρωπότητα ανείπωτη θλίψη,

Να διακηρύξουμε και πάλι την πίστη μας στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, στην αξιοπρέπεια και στην αξία του ανθρώπου, στα ίσα δικαιώματα ανδρών και γυναικών και μεγάλων και μικρών εθνών,

Να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες μπορεί να υπάρξει δικαιοσύνη και σεβασμός προς τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις συνθήκες και από άλλες πηγές διεθνούς δικαίου,

Να συμβάλουμε στην κοινωνική πρόοδο και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου μέσα σε μεγαλύτερη ελευθερία,

ΚΑΙ ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

Να δείχνουμε ανεκτικότητα και να ζούμε ειρηνικά ο ένας με τον άλλο σαν καλοί γείτονες,

Να ενώνουμε τις δυνάμεις μας για να διατηρούμε τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και να εξασφαλίζουμε, με την παραδοχή αρχών και την καθιέρωση μεθόδων, ότι δε θα χρησιμοποιείται ένοπλη βία παρά μόνο για το κοινό συμφέρον,

Να χρησιμοποιούμε τους διεθνείς οργανισμούς για να συμβάλλουμε στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο όλων των λαών,

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΜΕ ΝΑ ΕΝΩΣΟΥΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΜΑΣ, ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΤΥΧΟΥΜΕ

ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ.

Έτσι, οι Κυβερνήσεις μας, μέσω των αντιπροσώπων τους, που συγκεντρώθηκαν στην πόλη του Αγίου Φραγκίσκου και ήταν εφοδιασμένοι με πληρεξούσια τα οποία

αναγνωρίστηκαν ως έγκυρα και νομότυπα, αποδέχτηκαν αυτόν τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και με αυτόν ίδρυσαν ένα Διεθνή Οργανισμό, που θα ονομάζεται Ηνωμένα Έθνη.

Εύλογα αναρωτιέται ο καλόπιστος αναγνώστης αν τελικά ο Οργανισμός, 80 χρόνια μετά την ίδρυση του πέτυχε να εκπληρώσει τους διακηρυκτικούς του στόχους. Η απάντηση δεν μπορεί να είναι μονολεκτική και οι απόψεις διίστανται. Ενδεχομένως ο ΟΗΕ να μπόρεσε να εκπληρώσει τους στόχους του, σε όσο βαθμό του το επιτρέπει ο Καταστατικός Χάρτης του, δηλαδή οι συμφωνηθείσες αρχές και διαδικασίες από τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη. Κατά συνέπεια είναι ίσως άδικο να κατακρίνεται ο Οργανισμός για τη μη εκπλήρωση διακηρυχθέντων στόχων αλλά μη υλοποιήσιμων με τα μέσα και τις δυνατότητες που του διατέθηκαν.

Επίσης συχνά λησμονείται ότι στόχος του Οργανισμού δεν είναι αποκλειστικά η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και η επιβολή του διεθνούς δικαίου αλλά και πληθώρα άλλων στόχων όπου οι αποδόσεις του ήταν κατά γενική ομολογία πιο επιτυχημένες. Ούτε μπορούμε να λησμονήσουμε τη βασική αντίθεση που από το πρώτο εξάμηνο μαθαίνει ο φοιτητής των διεθνών σχέσεων περί της σύγκρουσης ή ασυμβατότητας –στην πραγματική ζωή- μεταξύ διεθνούς ειρήνης και διεθνούς δικαίου. Η επιβολή του δεύτερου, σε όση έκταση υφίσταται και αναγνωρίζεται, θα οδηγήσει σε διασάλευση της διεθνούς ειρήνης!

Ειδικά, εδώ στην Ελλάδα, όπως και στα σχετικά αδύνατα και μεσαίας ισχύος και αποτυπώματος κράτη, υπήρξε παραγνώριση των δυνατοτήτων του Οργανισμού με αποτέλεσμα την ατυχή εναπόθεση ελπίδων που όμως διαψεύστηκαν οικτρά. Αυτό συμβαίνει όταν η ουτοπία πρυτανεύει του ρεαλισμού και οι προσδοκίες δεν είναι ρεαλιστικές. Ο διαχρονικός Θουκυδίδης είχε πολύ επιτυχημένα περιγράψει τους στόχους και συνθήκες λειτουργίας αυτών των οργάνων και συμμαχιών που είχαν εμφανιστεί στην κλασική Ελλάδα και ως επί το πλείστον νομιμοποιούσαν τις ενέργειες των ισχυρών ιδρυτικών κρατών.

Σε κάθε περίπτωση δεν χρειάζεται να δαιμονοποιούμε τον ΟΗΕ, ούτε το πανίσχυρο Συμβούλιο Ασφαλείας (ΣΑ) που πολύ εύκολα μπορεί να οδηγηθεί σε πλήρη αδρανοποίηση όταν τα συμφέροντα των Μονίμων Μελών διίστανται. Ακόμη και η ατελείωτη γραφειοκρατία του Οργανισμού είναι μια παθογένεια που εκπηγάει από την επιθυμία ικανοποίησης των κρατών μελών αλλά και τις ατομικές φιλοδοξίες των συμμετασχόντων. Θα μπορούσαμε όμως να προσπαθήσουμε να φανταστούμε ένα κόσμο χωρίς την ύπαρξη του ΟΗΕ και χωρίς την υιοθέτηση και πλημμελή έστω εφαρμογή κάποιων πανανθρώπινων αρχών. Σίγουρα αυτός ο κόσμος δεν θα ήταν καλύτερος από τον υπάρχοντα. Τουλάχιστον αυτό θα μπορούσαν μετά επιτάσεως να ισχυριστούν εκατομμύρια άνθρωποι, στον επικαλούμενο παλαιότερα 3^ο κόσμο, που επέζησαν ένεκα της ανθρωπιστικής βοήθειας. Αναμφίβολα, η ανθρωπιστική βοήθεια πολλάκις διασπαθίστηκε από κρατικές αρχές, υπαλλήλους του Οργανισμού και

εγκληματικές οργανώσεις. Σημαντικές εμπειρίες έχει και η ταλαιπωρημένη χώρα μας όταν εξήλθε κατεστραμμένη από τη λαίλαπα του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου.

Αναμφίβολα υπάρχουν πολλές δυνατότητες βελτίωσης των δυνατοτήτων προσφοράς του ΟΗΕ στη σημερινή εποχή. Ορισμένες μπορούν να επιτευχθούν με τον υπάρχοντα Καταστατικό Χάρτη του Οργανισμού και την υπάρχουσα «ισορροπία» δυνάμεων. Αρκετές άλλες απαιτούν ριζικές αλλαγές του Καταστατικού Χάρτη που δεν είναι σήμερα υλοποιήσιμες για λόγους της Real Politic. Για όλους εμάς είναι βασικό να αντιληφθούμε τις πραγματικές δυνατότητες του Οργανισμού, τα όρια του, τις διαδικασίες που οφείλουμε να αξιοποιήσουμε αλλά και τις τυχόν συμβατικές και ηθικές υποχρεώσεις -που στο μέτρο των δυνατοτήτων μας- πρέπει κατά καιρούς να αναλαμβάνουμε.

Ευελπιστούμε ότι τα κείμενα που ακολουθούν θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση του έργου, στόχων, δυνατοτήτων και λειτουργίας του ελπιδοφόρου αυτού Οργανισμού.

80 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ: ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ, ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Παναγιώτης Καραφωτιάς Πρέσβυς ε. τ. Μέλος ΕΛΙΣΜΕ

• Γιορτάζουμε τα 80 χρόνια του ΟΗΕ και να θυμηθούμε τα 80 εκατομμύρια ανθρώπων που θυσιάστηκαν για την αντιμετώπιση του Ναζισμού, Φασισμού και Μιλιταρισμού.

• **Πρόλογος**

• Αποτελεί γενική διαπίστωση ότι η ανθρωπότητα σήμερα, μετά τις δραματικές και τραγικές εξελίξεις τόσο στον πολιτικό-στρατιωτικό τομέα όσο και στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό, ιδιαίτερα μετά την τραυματική εμπειρία της παράλογης, αλαζονικής επίθεσης εναντίον της Σερβίας, της τεχνητής διαιώνισης και επιδείνωσης των κρίσεων στη Μέση Ανατολή, Κύπρο, Ουκρανία, Σουδάν κ.ά., σηματοδεύει τη δραματική πορεία της μέσα από τις απάνθρωπες συμπληγάδες της ηγεμονιστικής, νεο - ιμπεριαλιστικής πολιτικής κέντρων εξουσίας και παραεξουσίας, που ούτε τη θέληση ούτε τις προσδοκίες των δημοκρατικά σκεπτόμενων ανθρώπων εκφράζουν, πολύ δε περισσότερο τις αρχές του ΟΗΕ, ο οποίος, κιαυτός, βρίσκεται στη χοάνη της θεσμικής, πολιτικής και οικονομικής κρίσης που προκαλεί η διαφιλονικούμενη παγκοσμιοποίηση.

• Κι αν η μεγαλύτερη ανθρωποσφαγή του Β' ΠΠ ήταν αποτέλεσμα μιας κλίμας παρανοϊκών τύπου Χίτλερ, που ο δημοκρατικός κόσμος κατόρθωσε με τόσες θυσίες ν' αντιμετωπίσει, σήμερα φαίνεται πως η παρανοϊκότητα έχει αποκτήσει ξανά επικίνδυνες διαστάσεις και έχει μεταφερθεί σε κέντρα αποφάσεων στα οποία και πρώην θύματα των Ναζί εζήλωσαν, κατά Φρουδικό τρόπο, τις μεθόδους των θυτών τους!...

• Οι λαοί σήμερα όσο ποτέ έχουν την πεποίθηση πλέον ότι έχουν προδοθεί, εξαπατηθεί και χρησιμοποιούνται στυγνά, σαν σε ΑΝΘΡΩΠΟΡΥΧΕΙΑ, για τα αντικοινωνικά συμφέροντα κάποιων κερδοσκόπων και εξουσιομανών.

• Κι αν η παγκοσμιοποίηση τείνει να καταργήσει τα εθνικά σύνορα - και τούτο θ' αποτελούσε θετική εξέλιξη αν η διαδικασία και τα μέσα ανταποκρίνονταν στο πνεύμα και το γράμμα του ΟΗΕ και της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα - όμως δημιουργεί καινούρια με πολλές φορές αόρατα, ηλεκτροφόρα, θανατηφόρα συρματοπλέγματα κοινωνικού αποκλεισμού!...

• Ενώπιον, λοιπόν, της δραματικής αυτής εξέλιξης που σηματοδοτεί μια επικίνδυνη οπισθοδρόμηση στις δημοκρατικές κατακτήσεις των λαών, πλήττοντας επικίνδυνα τον κύριο θεματοφύλακα της παγκόσμιας δημοκρατικής και έννομης τάξης, τον ΟΗΕ, τι μπορούν, οι ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες να πράξουν για να προλάβουν και αποτρέψουν το χειρότερο;

• Δεν πρέπει δε να μας διαφεύγει ότι οι πολίτες, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, πρωτοστάτησαν για τη σύνταξη τόσο του Χάρτη ΟΗΕ όσο και της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Συνεπώς και τώρα όπως και πάντα, οι πολίτες μπορούν και πρέπει να ενημερωθούν, να ευαισθητοποιηθούν, να κινητοποιηθούν και ν' αντισταθούν στη νέα «μάστιγα» που απειλεί την ανθρωπότητα, και σαν πρωταρχικό τους στόχο να προασπίσουν και ενδυναμώσουν τον ΟΗΕ, ο οποίος, όπως είπε ο αείμνηστος ΟΥ ΘΑΝΤ, αποτελεί τον καθρέφτη της κοινωνίας κι αν δεν υπήρχε, το πρώτο πράγμα που θα γινόταν θα ήταν η δημιουργία του!

• Ευτυχώς, όμως, ο ΟΗΕ υπάρχει και στα 80 χρόνια της ζωής του μπορεί να

καυχηθεί ότι, όπως έχει ειπωθεί, δεν μπόρεσε μεν να μεταμορφώσει τους ανθρώπους σε αγγέλους, αλλά, τουλάχιστον, τους εμπόδισε να πάνε στην κόλαση στην οποία, όμως, κινδυνεύουν να πάνε σήμερα από την παγκοσμιοποίηση. Το ζητούμενο, συνεπώς, είναι η αντίσταση των πολιτών!

- **Εισαγωγικά: σύντομη ιστορική αναδρομή.**

- Όταν λέμε Ηνωμένα Έθνη εννοούμε τα 14 δημοκρατικά κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, που, αρχίζοντας το 1941, συνεργάστηκαν για την αντιμετώπιση του Ναζισμού - Φασισμού και Μιλιταρισμού, που το 1945, αφού στο μεταξύ αυξήθηκαν σε 50, ίδρυσαν, στις 24 Οκτωβρίου, τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών με σκοπό - επιγραμματικά - την προάσπιση και εδραίωση της διεθνούς ειρήνης και ασφαλείας, της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συνεργασίας για ανάπτυξη και πρόοδο.

- Τα κύρια θεσμικά όργανα του ΟΗΕ είναι η Γενική Συνέλευση όπου εκπροσωπούνται όλα τα Κράτη - Μέλη (193 σήμερα), το Συμβούλιο Ασφαλείας που απαρτίζεται από πέντε μόνιμα μέλη - τις Μεγάλες Δυνάμεις (Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία) που έχουν το προνόμιο του Δικαιώματος Αρνησικυρίας (ΒΕΤΟ) και δέκα άλλων μελών που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση), το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (54 μέλη), το Διεθνές Δικαστήριο (15 μέλη), το Συμβούλιο Κηδεμονίας (που έχει αυτοκαταργηθεί μετά την κατάργηση της αποικιοκρατίας), και η Γραμματεία.

- Μπορούμε να χωρίσουμε την ιστορία του ΟΗΕ σε 6 περιόδους:

- 1941 - 1945 , όπου τα Ηνωμένα Έθνη κατορθώνουν ν' αντιμετωπίσουν επιτυχώς - με τρομερές, όμως, θυσίες - τη Ναζιστική, Φασιστική και Μιλιταριστική Μάστιγα .

- 1945 - 1985 , όπου στις 4 αυτές δεκαετίες ο ΟΗΕ αντιμετωπίζει κάποιες πολιτικές κρίσεις, αλλά αποτυγχάνει σε άλλες εξαιτίας, βασικά, των 279 ΒΕΤΟ που προβλήθηκαν από τις Μεγάλες Δυνάμεις (τα Μόνιμα Μέλη του Σ.Α.).Γενικά, πάντως η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια υποφέρουν...

- 1985 - 1995 , όπου παρουσιάζεται μια θετική αλλαγή και αναβάθμιση στην πορεία του Οργανισμού λόγω της προσέγγισης ΕΣΣΔ και ΗΠΑ.

- 1995 - 2000, όπου παρουσιάζεται μια υπονόμευση και οπισθοδρόμηση του ΟΗΕ με τα γνωστά αποτελέσματα. Η κρίση στη Γιουγκοσλαβία και η παρανοϊκή στρατιωτική επέμβαση εναντίον της Σερβίας δυναμιτίζουν τα θεμέλια του Οργανισμού και ανοίγουν τους «Ασκούς του Αιόλου» της νέας διεθνούς ανήσυχης ησυχίας, άτακτης τάξης και επισφαλούς ασφάλειας..

- 2000-2011 όπου η αναποτελεσματικότητα του ΟΗΕ συνεχίζεται εξαιτίας της μη συναίνεσης των ισχυρών να εδραιώσουν την ειρήνη και να επιλύσουν τα προβλήματα του κόσμου. Οι τραγωδίες στο Ιράκ, Αφγανιστάν, καθώς και η μη επίλυση χρόνιων προβλημάτων όπως το Παλαιστινιακό και Κυπριακό, υπονομεύουν το κύρος και την αξιοπιστία του Οργανισμού.

- 2011-2025 Σοβαρές πολιτικές, στρατιωτικές και οικονομικές κρίσεις εξακολουθούν να υπονομεύουν τον ΟΗΕ. Ιδιαίτερα ο πόλεμος Ρωσίας -Ουκρανίας με παραπάνω από δυο ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ανθρώπινα θύματα, συν τις υπόλοιπες τραγικές επιπτώσεις, και ο πόλεμος στη Γάζα, με περίπου 65 χιλιάδες ανθρώπινα θύματα, ιδιαίτερα γυναικόπαιδων, όπου το Συμβούλιο του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, χαρακτήρισε «γενοκτονία». Ιδιαίτερα όταν ο ΟΗΕ απαξιώνεται και υπονομεύεται από Ισχυρές Δυνάμεις, δικαιώνονται οι τίτλοι: **Ο ΟΗΕ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ, Ο ΟΗΕ ΣΤΟ ΓΟΛΓΟΘΑ, Ο ΟΗΕ ΣΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ.**

- Βέβαια, θα πρέπει να επισημανθεί και υπογραμμισθεί ότι στις 8 αυτές

δεκαετίες, όπου τα κύρια πολιτικό - στρατιωτικά προβλήματα δεν βρήκαν λύση, ο Οργανισμός προσέφερε σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό έργο μέσω των Οργανώσεων του (ΓΙΟΥΝΙΣΕΦ, Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, Πρόγραμμα Ανάπτυξης, Υπατη Αρμοστέα για τους Πρόσφυγες, Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, Πρόγραμμα για το Περιβάλλον, ΟΥΝΕΣΚΟ, κ.ά.) σε πολλά μέρη του κόσμου. Επίσης, στον πολιτικό-στρατιωτικό τομέα, με τις Ειρηνευτικές του Δυνάμεις διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο σε πολλές περιπτώσεις. Τρεις φορές βραβεύτηκαν με το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης!

- Θα πρέπει ακόμη να τονισθεί ότι πολλά Μέλη δεν καταβάλλουν τις συνεισφορές τους πλήρως και τακτικά. Ορισμένες από τις ισχυρές Δυνάμεις είναι ανακόλουθες με εύλογες συνέπειες. Σημειωτέον, οι ΗΠΑ καλύπτουν το 24% περίπου του προϋπολογισμού του ΟΗΕ και η σημαντική μείωσή του θα έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία του. Συν την πρόσφατη απαξιωτική πολιτική της Υπερδύναμης έναντι του ΟΗΕ!. Ισως, τα σοφά λόγια του αείμνηστου και φιλέλληνα Προέδρου των ΗΠΑ ΤΟΜΑΣ ΤΖΕΦΦΕΡΣΟΝ, που έγραψε στο Μνημείο του στην Ουάσιγκτον, να πρέπει να μελετηθούν από τους σημερινούς ηγέτες τους: «Πράγματι, τρέμω για τη χώρα μου αναλογιζόμενος πόσο δίκαιος είναι ο Θεός και ότι η δικαιοσύνη του δεν θα κοιμάται για πάντα».

- **Επισημάνσεις:**

- Όταν συζητήθηκε το θέμα του Συμβουλίου Ασφαλείας στον Καταστατικό Χάρτη, οι τότε 5 Μεγάλες Δυνάμεις κατόρθωσαν να επιβάλουν στις υπόλοιπες 45 την απαίτησή τους να έχουν για τον εαυτόν τους το φοβερό προνόμιο του ΒΕΤΟ (Δικαίωμα Αρνησικυρίας). Από τη στιγμή που η συντριπτική πλειοψηφία συμβιβάστηκε, δεν αντέδρασε, άρχισε το δράμα της ανθρωπότητας και συνεχίζεται είτε σαν δράμα είτε σαν τραγωδία!..
 - Ο Χάρτης του ΟΗΕ αρχίζει με τη φράση : «εμείς οι λαοί των Ενωμένων Εθνών» και τελειώνει με τη φράση «οι Κυβερνήσεις μας»...
- Ο Χάρτης μιλάει για παρέμβαση ή επέμβαση του ΟΗΕ σε περιπτώσεις που απειλείται η «**διεθνής ειρήνη**», δηλαδή όταν η απειλή περνάει τα σύνορα ενός κράτους, και όχι όταν απειλείται η **παγκόσμια ειρήνη**...
- Όταν αναφερόμαστε στις πράξεις ή ενέργειες του ΟΗΕ, αναφερόμαστε στα Κράτη- Μέλη του τα οποία ευθύνονται για την πορεία του.
 - Ο ΟΗΕ δεν έχει υπερκρατική οντότητα ή εκτελεστική εξουσία. Η επιτυχία ή αποτυχία του είναι συνάρτηση της πολιτικής βούλησης των μελών του, ιδιαίτερα των ισχυρών, τα οποία, είτε με πολιτικά μέσα είτε με οικονομικά, τον επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά. Στις μόνες περιπτώσεις που ο Οργανισμός μπορεί ν' αποκτήσει υπερκρατική εξουσία είναι όταν το Συμβούλιο Ασφαλείας αποφασίσει να παρέμβει ή επέμβει και με στρατιωτικά μέτρα όταν απειλείται η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια. Οπωσδήποτε, η πείρα μάς έχει διδάξει ότι η εκτίμηση και η απόφαση του πότε απειλείται η διεθνής ειρήνη και ασφάλεια εξαρτάται, τις περισσότερες φορές, από το συσχετισμό δυνάμεων, από συμφέροντα στρατιωτικά, οικονομικά κ.λπ. των ισχυρών... Όπου και όταν υπήρξε συναίνεση των ισχυρών, τότε υπήρξε και θετικό αποτέλεσμα και το αντίθετο. Στο Κουβέϊτ, π.χ. υπήρξε επέμβαση, όπως και σ' άλλες πριν ή μετά περιπτώσεις. Στην Κύπρο και αλλού όχι... Ποιος μίλησε για ηθική και δίκαιο στις διεθνείς σχέσεις;
 - Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί και έμποροι όπλων είναι οι Μεγάλες Δυνάμεις.
 - Ο αείμνηστος τ. ΓΓ του ΟΗΕ κ. Χαβιέρ Περέζ ντε Κουέγιαρ είπε κάποτε το περίφημο: Με ποιο δικαίωμα ορισμένες Δυνάμεις αποφασίζουν για το μέλλον της ανθρωπότητας;».
 - Ο πόλεμος Ιράκ - Ιράν απέφερε σε ορισμένες βιομηχανίες όπλων 40 δις,

δολάρια κέρδη! Ο πόλεμος στην Ουκρανία απέφερε, σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, 255 ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ δολάρια σε βιομηχανίες όπλων στις ΗΠΑ. Χρειάζονται άραγε σχόλια;

- Ο τ. ΓΓ του ΟΗΕ κ. Μπούτρος - Γκάλι, στον περίφημο ΟΔΗΓΟ ΕΙΡΗΝΗΣ πρότεινε ριζοσπαστικές και ρηξικέλευθες ιδέες για την πρόληψη, αποτροπή και εδραίωση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Μεταξύ των μέτρων που εισηγήθηκε ήταν : προληπτική ανάπτυξη Ειρηνευτικών Δυνάμεων του ΟΗΕ στο έδαφος χώρας ή χωρών όπου απειλείται η ειρήνη, συγκρότηση ειδικών στρατιωτικών δυνάμεων για την επιβολή της ειρήνης, δημιουργία αποστρατικοποιημένων ζωνών, ενίσχυση του ρόλου του Διεθνούς Δικαστηρίου, σύνταξη αρχείου εξοπλισμών, ανταλλαγή στρατιωτικών πληροφοριών και αποστολών, έλεγχο εξοπλισμών κ.λπ. Μήπως υπάρχει καμιά απορία γιατί ο κ. Μπούτρος Μπούτρος - Γκάλι δεν επανεξελέγη ΓΓ του ΟΗΕ;_ Και οι άλλοι ΓΓ έκαναν ενδιαφέρουσες και αξιοσημείωτες προτάσεις με την ευκαιρία διαφόρων γεγονότων, αλλά δίχως αποτέλεσμα. Εξάιρεση : **Νταγκ Χάμμερστζολντ, που σκοτώθηκε σε αεροπορικό «δυστύχημα»...**

- Μετά τη στρατιωτική επέμβαση στη Γιουγκοσλαβία, το προσωπείο κάποιων δήθεν φίλων και υποστηρικτών του ΟΗΕ έπεσε και αποκαλύφθηκε το φρικτό σενάριο της υπονόμευσης και υποταγής του Οργανισμού στις επιταγές διεθνών διαπλεκόμενων πολεμοκάπηλων κυκλωμάτων.

- Το ΝΑΤΟ ιδρύθηκε υπό την αιγίδα του ΟΗΕ για να τον εκπροσωπεί περιφερειακά, και σε αντιπερισπασμό ιδρύθηκε το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, το οποίο, όμως, διαλύθηκε , αλλά το ΝΑΤΟ συνεχίζει ακάθεκτο προσπαθώντας να υποκαταστήσει τον ΟΗΕ;

- Ποιος είναι ο λόγος ύπαρξης του ΝΑΤΟ; Ποιο είναι τώρα το αντίπαλο δέος, ο «εχθρός»;

- Αποτελεί πλέον κοινή διεθνή πεποίθηση ότι ο ΟΗΕ δεν μπορεί να επιτελέσει την ιερή αποστολή του στο ακέραιο, να αντιμετωπίσει τη Λερναία Υδρα των παγκόσμιων προβλημάτων, τον Υβριδικό πόλεμο, γιατί δεν έχει τη θεσμική, πολιτική και οικονομική δυνατότητα που πρέπει κι αυτό κύρια επειδή κάποιες ισχυρές Δυνάμεις αντιστρατεύονται τη βούληση της μεγάλης πλειοψηφίας των κρατών στη Γενική Συνέλευση, η οποία βούληση είναι πολλές φορές αντίθετη προς τα συμφέροντα των ισχυρών, και είναι πλέον επίσης κοινή πεποίθηση ότι ο παγκόσμιος Οργανισμός αντιμετωπίζει κρίση αξιοπιστίας, κύρους και αποτελεσματικότητας. Όταν μάλιστα κάποιοι ισχυροί στο Σ. Α., φιλοδοξούντες να παραμένουν ισχυροί και με την ανοχή ή τη συνεργία άλλων γράφουν στα παλιά τους υποδήματα τον Οργανισμό και τις αποφάσεις του. Ορα Κύπρος. Τον ΟΗΕ τον θέλουν και τον στηρίζουν και τον χρησιμοποιούν μόνο για τα δικά τους αποκλειστικά συμφέροντα. Και η γενική ακηδία οδηγεί σε κηδεία!. Και δικαιώνεται ο Οργουελ που προφήτευσε ότι την εποχή μας ο πόλεμος θα θεωρείται ειρήνη!

- **Τα πλεονεκτήματα του ΟΗΕ**

- Διαθέτει ένα μοναδικό χώρο όπου τα κράτη-ιδιαιτέρα τα μικρά- μπορούν να συζητούν και να αποφασίζουν δημοκρατικά για τα διεθνή προβλήματα.

- Διαθέτει έναν άρτιο μηχανισμό επίλυσης διεθνών προβλημάτων όταν υπάρχει πολιτική βούληση.

- -Διαθέτει έναν άρτιο μηχανισμό διεθνούς συνεργασίας στα πλαίσια των Επιτροπών και των Οργανώσεών του.

- -Διαθέτει τον Καταστατικό του Χάρτη που αποτελεί το δημοκρατικό Ευαγγέλιο των Εθνών στις διεθνείς σχέσεις.

- Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης, έστω κι αν δεν εφαρμόζονται, έχουν σημαντική ηθική και πολιτική βαρύτητα.

- Διαθέτει ένα μοναδικό πλαίσιο δημοκρατικότητας, δηλαδή όταν συνυπάρχουν και συναποφασίζουν στη Γενική Συνέλευση κράτη εκατοντάδων εκατομμυρίων κατοίκων με κρατίδια μερικών μόνον εκατοντάδων χιλιάδων κατοίκων!
- Διαθέτει το Διεθνές Δικαστήριο.
- - **Τα πιο σημαντικά επιτεύγματα του ΟΗΕ είναι:**
 - -Έχει αποτρέψει έναν Γ ΠΠ.
 - -Έχει αποτρέψει ή καταστείλει πολλές πολεμικές συγκρούσεις.
 - -Έχει πετύχει πλήρη οικουμενικότητα.
 - Έχει εξαλείψει την αποικιοκρατία και σε μεγάλο βαθμό τις φυλετικές κ.ά. διακρίσεις.
 - Έχει προαγάγει σε σημαντικό βαθμό το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τουλάχιστον στο θεσμικό επίπεδο.
 - Έχει βοηθήσει σημαντικά στην ανάπτυξη πολλών περιοχών.
 - -Έχει εξαλείψει την πείνα, τη φτώχεια και πολλές επιδημικές ασθένειες σε περιοχές.
 - Έχει πραγματοποιήσει σημαντικά διεθνή συνέδρια κ.λπ. σε ζωτικά θέματα που μπορεί να μην επιλύθηκαν αλλά τουλάχιστον ενημερώθηκε και ευαισθητοποιήθηκε ο κόσμος.
 - **Μειονεκτήματα του ΟΗΕ**
 - Τα Ηνωμένα - διηρημένα - Έθνη, δηλαδή τα κράτη, οι κυβερνήσεις τους, απέτυχαν στο να εδραιώσουν αποτελεσματικά τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια γιατί απλούστατα αυτό δε συμφέρει κάποια διεθνή ισχυρά κυκλώματα που επενδύουν στις πολεμικές κρίσεις και συγκρούσεις τις οποίες έντεχνα προκαλούν και διαιωνίζουν.. Απέτυχαν σε μεγάλο βαθμό στις προσπάθειες για αφοπλισμό μολονότι υπήρξαν και κάποιες συμφωνίες εκεί όπου τα συμφέροντα των ισχυρών ταυτίζονταν ή τουλάχιστον δεν προκαλούσαν τριβές... Το ΒΕΤΟ εξακολουθεί ν' αποτελεί σοβαρή τροχοπέδη στη λήψη αποφάσεων σε σημαντικά θέματα που αφορούν στην ειρήνη και ασφάλεια. Ας υποθέσουμε ότι τα 192 από τα 193 Κράτη-Μέλη του συμφωνούν να σταλούν Ειρηνευτικές Δυνάμεις στην Ουκρανία, Γάζα, Σουδάν κ.λπ., αν ένα Κράτος- Μέλος του ΣΑ προβάλλει βέτο, δεν μπορεί να γίνει κάτι!...Φοβερό! Ενώ στο θεωρητικό μέρος επέτυχαν αξιόλογα αποτελέσματα σχετικά με την προαγωγή του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εγκρίνοντας ακόμη και το δικαίωμα σε άτομα να προσφεύγουν στις αρμόδιες επιτροπές του ΟΗΕ καθώς και το δικαίωμα των λαών στην ειρήνη και την ανάπτυξη, απέτυχαν σε μεγάλο βαθμό στην πράξη στο να προασπίσουν και εδραιώσουν αποτελεσματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα σε πολλούς τομείς όπως πλήρης εξάλειψη της πείνας και της φτώχειας, αποτελεσματική προστασία εθνικών κ.ά. μειονοτήτων, προσφύγων κ.λπ., αντιμετώπιση της μάστιγας της διεθνούς τρομοκρατίας, των ναρκωτικών, του σύγχρονου δουλεμπορίου, του παράνομου εμπορίου όπλων κ.ά. Κι αυτό γιατί δεν υπάρχει πολιτική βούληση. Το γιατί δεν υπάρχει μπορεί να εξηγηθεί με το σοφότατο αρχαίο ελληνικό ρητό « η ισχύς διαφθείρει και η απόλυτος ισχύς διαφθείρει απόλυτα», ή με το επίσης σοφό αρχαίο ελληνικό μύθο του Γύγη!.. Ποιος είναι σήμερα ο Γύγης; Και ρωτάει κάποιος με κοινή λογική : πως είναι δυνατόν να δημιουργούνται αερογέφυρες από τη μια άκρη του κόσμου στην άλλη, μέσα σε λίγες ημέρες ή εβδομάδες, για τη μεταφορά πολεμικού, ανθρωποκτόνου υλικού, και δεν είναι δυνατόν να γίνει το ίδιο για ειρηνικούς, ανθρωπιστικούς κ.λπ. σκοπούς; **Και ειρήνη δε σημαίνει μόνον απουσία πολέμου αλλά απουσία όλων των γενεσιουργών του αιτίων...**
 - **Το 1972 ο αείμνηστος Αμερικανός Γερουσιαστής ΓΟΥΙΛΙΑΜ ΦΟΥΛΜΠΡΑΙΤ** είπε ότι είναι λάθος οι μικρές και μεσαίες Δυνάμεις ν' αντιμετωπίζουν με πνεύμα υποτέλειας τις Μεγάλες, αλλά να ενωθούν και να επιβάλλουν στις Μεγάλες το

σεβασμό τους στον ΟΗΕ!

• Ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

• Οσον αφορά στο ρόλο των πολιτών, των μη κυβερνητικών Οργανώσεων, αυτός μπορεί να είναι ουσιαστικός, καταλυτικός και προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του ΟΗΕ και της αξιολόγησης, αξιοποίησης και εκδημοκρατισμού, στα πλαίσια του ΟΗΕ, του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης αρκεί να βρει τους τρόπους συσπείρωσης, συνεργασίας και αποτελεσματικής παρέμβασης στα κέντρα αποφάσεων και στο ίδιο το σύστημα του ΟΗΕ μέσω του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου (ECOSOC) όπου περισσότερες από 1500 ΜΚΟ εκπροσωπούνται, έχουν συμβουλευτική θέση, από ολόκληρο τον κόσμο. Είναι θέμα προσώπων, γνώσεων (KNOW-HOW) και πολιτικής βούλησης για δράση. Είναι βέβαια γνωστό ότι με τα πρώτα επιδημικά συμπτώματα της Νέας Τάξης, οι ΜΚΟ, ιδιαίτερα τα ειρηνιστικά κινήματα, αντιμετώπισαν κρίση ύπαρξης και ρόλου. Όμως, οι ραγδαίες διεθνείς εξελίξεις υπαγορεύουν την αναβίωσή τους, γιατί διαφορετικά θα έχει σημάνει η ώρα της υποταγής και υποδούλωσης των δημοκρατικών λαών στο νέο παρα-δημοκρατικό, με δημοκρατικό προσωπείο κρυπτοφασισμό του νεο-ιμπεριαλισμού της ασύδοτης κερδοσκοπίας, της εξουσιολαγνείας, του αμοραλισμού, της υλιστικής παραφροσύνης, του αργού και βασανιστικού θανάτου, της ανασφάλειας, της ασιγουριάς, της φοβίας, του κοινωνικού αποκλεισμού, της αναξιοκρατίας.

• **Στον ΟΔΗΓΟ ΕΙΡΗΝΗΣ αναφέρεται ότι «η ευρύτερη αποστολή του ΟΗΕ θα απαιτήσει τη σύντομη προσοχή και προσπάθεια των Κρατών, περιφερειακών και ΜΚΟ καθώς και ολοκλήρου του συστήματος του ΟΗΕ».**

• Τα λόγια, βέβαια, αυτά διατυπώθηκαν πριν η Νέα Τάξη πραγμάτων προκαλέσει τη διεθνή αταξία και αναρχία που αντιμετωπίζουμε στα Βαλκάνια σαν ένα από τα πρώτα της θύματα. Όμως, τα λόγια αυτά διατηρούν την αξία τους, την επικαιρότητά τους και σηματοδοτούν την ανάγκη κινητοποίησης και ανταπόκρισης των ΜΚΟ.

• Επίσης, σε Έκθεση της Επιτροπής για τις Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις του ΟΗΕ, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του τότε ΓΓ, **επισημαίνεται η ανάγκη προσέγγισης και αξιοποίησης, από πλευράς της Γραμματείας του Οργανισμού, των θεσμών της κοινωνίας των πολιτών με την υπόμνηση ότι «ο ΟΗΕ που υπηρετεί είναι ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ και ότι οι άνθρωποι παντού έχουν το πλήρες δικαίωμα να τον θεωρούν ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ και σαν τέτοιο να τον κρίνουν για τις δραστηριότητες του και για τους ανθρώπους που υπηρετούν σ' αυτόν».**

• Στην Ελλάδα, όπως όλοι θα θυμόμαστε, οι ΜΚΟ, ιδιαίτερα τα Ειρηνιστικά Κινήματα, έπαιξαν σπουδαίο ρόλο και δημιούργησαν ορόσημα επιτευγμάτων τη δεκαετία 1985-1995 πριν να παρασυρθούν κιαυτά στη χοάνη της γενικότερης παρακμής εξαιτίας της επέλασης της Νέας Τάξης.

• Χαίρομαι που και ΓΓ του ΟΗΕ αναγνωρίζουν την αξία και σημασία των πολιτών, των ΜΚΟ για την ενίσχυση του ρόλου και του έργου του ΟΗΕ.

• **Μήπως, συνεπώς, είναι καιρός κάποια παλιά πρόταση για ένα ενιαίο, ενωτικό, δημοκρατικό κίνημα ειρήνης στην Ελλάδα, να υλοποιηθεί και να διεθνοποιηθεί;**

• Η αδιαφορία είναι ο χειρότερος σύμβουλος, χειρότερο από τα χειρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε. Και επιτρέψτε μου να επαναλάβω ότι **αν τελικά ο πλανήτης Γη χαθεί, δεν θα φταίει η τρύπα του όζοντος, αλλά η «τρύπα» στην ανθρώπινη συνείδηση!**

• Από μηχανής θεοί ή μαγικές συνταγές και μαγικοί ράβδοι δεν υπάρχουν παρά μόνον η κινητοποίηση και αγωνιστικότητα των υπεύθυνων πολιτών. Και κάτι ακόμη.

Την αισιοδοξία και τις υποσχέσεις τις μοιράζουν αφειδώς και δωρεάν μόνον οι προνομιούχοι για αποπροσανατολισμό και άλλοθι. Αισιοδοξία, λοιπόν, ναι, αλλά με αγωνιστικότητα!

ΕΛΛΑΔΑ-ΟΗΕ

Όσον αφορά τις σχέσεις Ελλάδας- ΟΗΕ, κρίνοντας αντικειμενικά, χωρίς συναισθηματισμούς και παρωπίδες, υπάρχει μια δικαιολογημένη απογοήτευση γιατί ορισμένοι γγ και Ισχυρά Μέλη του Οργανισμού δεν τήρησαν το Χάρτη στο ακέραιο. Για τη Βόρειο Ηπειρο δεν επέδειξαν το πρέπει ενδιαφέρον, αλλά το αντίθετο στα πλαίσια του περιβόητου «Διαίρει και Βασίλευε» με το γνωστό αποτέλεσμα. Για το Κυπριακό το ίδιο αγνοώντας δεκάδες αποφάσεις του ΣΑ και της ΓΣ, καθώς και το γεγονός ότι πρόκειται για παράνομη εισβολή και κατοχή τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, προσπαθώντας με Διασκέψεις κ.λπ. να αποπροσανατολίσουν την παγκόσμια κοινή γνώμη πάλι στο πλαίσιο του «Διαίρει και Βασίλευε». Συν το απaráδεκτο Σχέδιο Ανναν. Και για ολόκληρα 51 χρόνια τουρκικές στρατιωτικές δυνάμεις συνεχίζουν την παράνομη κατοχή τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας γράφοντας στα παλιά τους υποδήματα το Χάρτη και τις αποφάσεις του ΟΗΕ με την ανοχή και όχι μόνον Ισχυρών «φίλων» και «συμμάχων». Το ίδιο και για την νέο-ιμπεριαλιστική, νέο-φασιστική πολιτική της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας. Και υπάρχουν ορισμένα αρνητικά στοιχεία όσον αφορά τις Ειρηνευτικές Δυνάμεις που, σύμφωνα με καταγγελίες υπήρξαν επίορκα και συνεργάστηκαν με τα τουρκικά στρατεύματα στη διάρκεια της εισβολής. Επίσης, αργότερα, τουρκικά στρατεύματα επιτέθηκαν στις Ειρηνευτικές Δυνάμεις δίχως να υπάρξει αποτελεσματική αντίδραση του Οργανισμού. Επίσης για το Σκοπιανό, που με τον αμφιλεγόμενο αντιπρόσωπό του γγ του ΟΗΕ, και τον Έλληνα, να μην προτείνουν άλλο όνομα παρά το απaráδεκτο σφετεριστικό της ελληνικής «Μακεδονίας». Και φθάσαμε στην επαισχυντή και προδοτική «συμφωνία των Πρεσπών», που μπορεί και πρέπει να ακυρωθεί σύμφωνα με διεθνούς κύρους Ειδικούς. Όμως, πρέπει να επικρίνουμε και τη στάση των ελληνικών κυβερνήσεων στα παραπάνω γεγονότα, που δεν υπήρξε η πρέπει. Για τα Σκόπια π.χ. έγιναν σοβαρά σφάλματα.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

- - Ο ΟΗΕ, με την άρτια υποδομή, θεσμική, πολιτική, οργανωτική και τεχνική που διαθέτει και τις 30 οργανώσεις του, μέσα από τις οποίες περνούν όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, είναι αναντικατάστατος!
- Είναι εντελώς αδιανόητο και παρανοϊκό να νομίζει κανείς ότι μπορεί να διαλυθεί ο ΟΗΕ μετά από 80 χρόνια ζωής και σημαντικής προσφοράς τηρουμένων των αναλογιών. Εκείνο που χρειάζεται, που απαιτείται, αν η παγκόσμια κοινωνία θέλει να επιβιώσει δημοκρατικά, είναι η θεσμική, πολιτική και οικονομική ενίσχυσή του καθώς και η εξυγίανση και η αξιοκρατική ενδυνάμωση του διοικητικού του μηχανισμού χωρίς παρεμβάσεις τρίτων.
 - Οι ακόλουθες προτάσεις μπορεί, νομίζω, ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των καιρών μας όσον αφορά την ενίσχυση του ΟΗΕ:
 - Συνεπής και πλήρης ανταπόκριση όλων των Κρατών -Μελών του στις οικονομικές τους υποχρεώσεις και ενίσχυση των Οργανώσεών του. Αξιοκρατική επιλογή των Αντιπροσώπων των Κρατών-Μελών στον ΟΗΕ
 - Ενίσχυση του ρόλου της Γενικής Συνέλευσης με την κατάργηση του ΒΕΤΟ.
 - Εκδημοκρατισμός και διεύρυνση του Συμβουλίου Ασφαλείας με ευρεία και στρατηγικής ειρηνευτικής σημασίας γεωγραφική εκπροσώπηση με γνώμονα την προσήλωση των υποψηφίων κρατών στα θέματα ειρήνης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

δημοκρατίας και σεβασμού των αποφάσεων του Οργανισμού.

- Ενίσχυση του ρόλου του Γενικού Γραμματέα ώστε να μπορεί να δρα στο πλαίσιο του Χάρτη ώστε να μην είναι απαραίτητη η ομοφωνία των μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, αλλά με την πλειοψηφία όλων των μελών. Το 1988 η ΓΣ υιοθέτησε Διακήρυξη που ενισχύει το ρόλο του! Από το μπορεί (may) περνάει στο πρέπει (should). Τα τρία προηγούμενα απαιτούν την τροποποίηση του Χάρτη, που έχει προταθεί από ειδικούς εδώ και πολλά χρόνια, αλλά σκοντάφτει στην αντίδραση των ισχυρών που θέλουν να διατηρούν τα προνόμιά τους έστω και σε βάρος της ειρήνης, και με βαρύ φόρο ανθρωπίνου αίματος. Ποιος μίλησε για απάνθρωπα δικαιώματα;

- Το άρθρο 4 του Χάρτη αναφέρει ότι μέλη του ΟΗΕ μπορούν να γίνουν τα ειρηνόφιλα κράτη. Είναι η Τουρκία ειρηνόφιλο κράτος; Αλλά και άλλα κράτη. Δυστυχώς το άρθρο αυτό έχει αγνοηθεί σκόπιμα. Και φθάσαμε στο τραγελαφικό σημείο «δημοκρατικά» κράτη, στην ουσία φίλο ναζιστικά, να προμηθεύουν την Τουρκία με σημαντικά οπλικά συστήματα. Και ποιος είναι ο εχθρός εναντίον του οποίου η Τουρκία θα τα χρησιμοποιήσει; Δεν θάπρεπε ο ΟΗΕ να καταπιαστεί με το αντι-ειρηνικό αυτό ζήτημα; Εγινε κάποιο σχετικό διάβημα;

- Το NATO, που όπως επισημάναμε, διαθέτει μια άρτια υποδομή για την υλοποίηση στρατιωτικών κ.λπ. επιχειρήσεων, μπορεί, ριζικά αναδιαρθρωμένο σαν Ειρηνευτική Δύναμη, να τεθεί υπό την αιγίδα του ΟΗΕ. Το ζητούμενο είναι η ΟΗΕποίηση του NATO και όχι η NATOποίηση του ΟΗΕ που επιχειρείται από κάποια νεο-ιμπεριαλιστικά κυκλώματα!

- Εφαρμογή των προτάσεων του τ. ΓΓ Μπούτρος Μπούτρος - Γκάλι στον ΟΔΗΓΟ ΕΙΡΗΝΗΣ καθώς και των προτάσεων του ΓΓ με την ευκαιρία της Συνάντησης για τη Χιλιετία (MILLENIUM).

- **Απαγόρευση του πολέμου γενικά. Πρόταση Kellogg-Briand στην ΚτΕ!**

- Κρατικός έλεγχος των επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας όπλων και προοδευτική φορολογία τους, τα έσοδα από την οποία θα πηγαίνουν σε ειδικό ταμείο του ΟΗΕ για ανθρωπιστικούς σκοπούς.

- Θέσπιση σε κάθε Κράτος-Μέλος του ΟΗΕ ειδικής Ημέρας Αποτίμησης του Έργου των Ενωμένων Εθνών ώστε ν' αποτιμάται και το έργο του Οργανισμού αλλά και των μελών του σε σχέση με αυτόν.

• Κλείνω με ένα θλιβερό και απaráδεκτο γεγονός που σημάδεψε και υποβάθμισε την τελετή στο Σύνταγμα για την 80^η Επέτειο του ΟΗΕ στις 24 Οκτωβρίου. Για πρώτη φορά στα 80 χρόνια δεν υπήρξε σημαιοστολισμός, με τις Σημαίες Ελλάδας και ΟΗΕ, γύρω από την Πλατεία, και το ΥΠΕΞ εκπροσώπησε υπάλληλος και όχι Υφυπουργός ή Πρέσβης όπως στο παρελθόν. Τα συμπεράσματα δικά σας!...

ΟΗΕ, ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ 80 ΕΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ **Δημήτριος Ηλιόπουλος Πρέσβυς ε. τ. Μέλος ΔΣ ΕΛΙΣΜΕ**

Α - Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) ιδρύθηκε το 1945 για να διασφαλίσει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, να προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα και να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών. Ο ΟΗΕ δεν είναι τέλειος, αλλά παραμένει ο μοναδικός παγκόσμιος θεσμός όπου όλα τα κράτη μπορούν να συζητούν, να επιλύουν διαφορές και να συντονίζουν κοινές δράσεις για την ειρήνη, την ανάπτυξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παρά τις ατέλειες του που βασικά προκαλούνται από την τάση των Μεγάλων Δυνάμεων να επιβάλλουν την θέληση τους με βίαια μέσα, η χρησιμότητά του για την ανθρωπότητα είναι πολύπλευρη και εκτείνεται σε πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και ανθρωπιστικό επίπεδο. Μερικά παραδείγματα:

Για την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας ο ΟΗΕ λειτουργεί ως παγκόσμιο φόρουμ διαλόγου και διαπραγμάτευσης. Το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να επιβάλει κυρώσεις, να εγκρίνει ειρηνευτικές αποστολές, ή ακόμη και να επιτρέψει τη χρήση στρατιωτικής δύναμης για την αποτροπή ή λήξη συγκρούσεων. Παραδείγματα: Ειρηνευτικές αποστολές σε Κύπρο, Κόσοβο, Λίβανο, Κονγκό, Νότιο Σουδάν κ.ά.

Μέσω της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948) και των επιμέρους συμβάσεων, ο ΟΗΕ θέτει παγκόσμια πρότυπα προστασίας των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου. Το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα παρακολουθεί παραβιάσεις και στηρίζει τα κράτη στην εφαρμογή των υποχρεώσεών τους.

Μέσω της Επιτροπής Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων (ECOSOC) προτείνει προγράμματα ανάπτυξης, κυριώς των υπό ανάπτυξη χωρών, και καταπολέμησης της φτώχειας. Σημαντικός στόχος είναι η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης μέσω της Ατζέντας 2030 και των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs). Δυστυχώς και πάλι λόγω της αρνητικής στάσης των Μεγάλων η επίτευξη των στόχων αυτών δύσκολα θα επιτευχθεί στο εγγύς μέλλον. Πάντως οι εξειδικευμένοι οργανισμοί του, όπως το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) και οι πέντε Γεωγραφικές Οικονομικές Επιτροπές, βοηθούν τις χώρες να βελτιώσουν την εκπαίδευση, την υγεία και την οικονομία τους.

Υψηλά στην ατζέντα βρίσκεται η Ανθρωπιστική βοήθεια που αποτελεί και ένα δυνατό σημείο του ΟΗΕ. Μέσω οργανισμών όπως η UNICEF, το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP) και η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες (UNHCR), ο ΟΗΕ παρέχει άμεση βοήθεια σε περιόδους κρίσης, φυσικών καταστροφών ή πολέμων.

Ο ΟΗΕ καταβάλλει προσπάθειες για τον σεβασμό του διεθνούς δικαίου σε όλα τα επίπεδα με άνισα όμως αποτελέσματα. Παράδειγμα είναι το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης που επιλύει διακρατικές διαφορές με ειρηνικά μέσα και προάγει τη νομιμότητα στις διεθνείς σχέσεις και ενθαρρύνει τα κράτη να τηρούν συνθήκες και συμβάσεις,

όπως αυτές για τον αφοπλισμό, τη θάλασσα, ή το περιβάλλον. Στον αντίποδα, το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο που επίσης εδρεύει στην Χάγη, δεν έχει καταφέρει να επιβάλλει παρά μερικώς τις καταδικαστικές του αποφάσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ΗΠΑ, Ρωσία και Κίνα δεν έχουν προσχωρήσει στο, καταστατικό χάρτη του δικαστηρίου αυτού.

Σημαντική είναι όμως η συνεισφορά του ΟΗΕ στην προώθηση της παγκόσμιας συνεργασίας και στον συντονισμό κρίσιμων θεμάτων όπως το κλίμα, η υγεία (μέσω του ΠΟΥ), η τεχνολογία, η εκπαίδευση (μέσω της UNESCO) και η ισότητα των φύλων (μέσω της UN Women).

Β - Η αναποτελεσματικότητα του ΟΗΕ να ανταποκριθεί στην πρωταρχική αποστολή του της παρεμπόδισης των ενόπλων συγκρούσεων, οδηγεί πολλούς να διερωτώνται για τον λόγο ύπαρξης του αυτής καθ' εαυτής. Ποιες θα ήταν όμως οι επιπτώσεις από την κατάργηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών παρά τις αδυναμίες του, έχει καταστεί αναντικατάστατος μηχανισμός διαλόγου και σταθερότητας. Η κατάργησή του θα είχε πολλαπλές και σοβαρές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της διεθνούς ζωής — πολιτικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς.

Όπως προελέχθη η πρώτη και κύρια αποστολή του ΟΗΕ είναι η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας . Μέσω του Συμβουλίου Ασφαλείας, του Γενικού Γραμματέα και των ειρηνευτικών αποστολών, ο ΟΗΕ παρεμβαίνει σε κρίσεις προκειμένου να αποτρέψει τη βία και να προστατεύσει άμαχους πληθυσμούς. Αν ο ΟΗΕ καταργούνταν θα έπαυαν να υπάρχουν ειρηνευτικές αποστολές, όπως αυτές στο Κονγκό, στο Νότιο Σουδάν ή στην Κύπρο. Επίσης, θα έλειπε ένας ουδέτερος μηχανισμός διαπραγμάτευσης μεταξύ αντιμαχόμενων πλευρών, όπως συνέβη στις περιπτώσεις Συρίας ή Ουκρανίας, έστω και με περιορισμένα αποτελέσματα. Τέλος, οι μεγάλες δυνάμεις θα δρούσαν χωρίς διεθνή περιορισμό, επιβάλλοντας τη θέλησή τους με στρατιωτικά μέσα, όπως το πράττουν μεν αλλά όχι στη έκταση που θα επιθυμούσαν.

Είναι βέβαιον ότι τυχόν κατάργηση του ΟΗΕ θα οδηγούσε σε αύξηση των πολέμων και επιστροφή στην αναρχία του διεθνούς συστήματος, όπως συνέβαινε πριν το 1945, με κίνδυνο να επαναληφθεί ένας Παγκόσμιος πόλεμος, με ότι αυτό θα συνεπαγόταν για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Κατά δεύτερον λόγο, ο ΟΗΕ αποτελεί το θεμέλιο του σύγχρονου διεθνούς δικαίου. Μέσω του Χάρτη του ΟΗΕ, του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και πλήθους συμβάσεων (όπως η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), καθορίζονται οι κανόνες συμπεριφοράς των κρατών. Η απουσία του θα είχε σοβαρές συνέπειες όπως η αποδυνάμωση του διεθνούς δικαίου, αφού δεν θα υπήρχε παγκόσμιο θεσμικό πλαίσιο για να το επιβάλει. Δεύτερον θα επήρχετο κατάρρευση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οργανισμοί όπως η UNICEF, η UNHCR (για τους πρόσφυγες) και ο Ύπατος Αρμοστής για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα θα σταματούσαν να λειτουργούν. Τέλος, τα αυταρχικά καθεστώτα θα μπορούσαν να παραβιάζουν δικαιώματα χωρίς διεθνή πίεση ή έλεγχο, πράγμα το οποίο δεν αποφεύγεται στην καθημερινή πραγματικότητα,

αλλά δεν αφήνεται και απολύτως ανεξέλεγκτο. Έτσι, η ανθρωπότητα θα έχανε τον βασικό θεματοφύλακα της δικαιοσύνης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Μια από τις βασικότερες αποστολές του ΟΗΕ, τις οποίες εξυπηρετεί με αρκετή επιτυχία, είναι η ανθρωπιστική βοήθεια και ανάπτυξη.

Ο ΟΗΕ και οι εξειδικευμένοι οργανισμοί του (Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα, Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, UNESCO κ.ά.) παρέχουν ανθρωπιστική και αναπτυξιακή βοήθεια σε εκατομμύρια ανθρώπους κάθε χρόνο. Η κατάργηση του ΟΗΕ θα σήμαινε την απώλεια του συντονισμού στη διεθνή αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, πολέμων ή επιδημιών, την μείωση της βοήθειας σε φτωχές χώρες, ιδίως στην Αφρική και την Ασία, με συνέπεια νέα κύματα πείνας, προσφυγιάς και ασθενειών. Επίσης θα οδηγούσε σε αναστολή της “Ατζέντας 2030” και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, που στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας και στην ισότητα φύλων. Έτσι, η παγκόσμια κοινωνική ανισότητα θα αυξανόταν δραματικά.

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι ένας από τους πιο κρίσιμους τομείς δράσης του ΟΗΕ. Ο Οργανισμός για το Κλίμα (UNFCCC) και η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) συντονίζουν τη διεθνή συνεργασία για τη μείωση των εκπομπών και την προστασία του πλανήτη. Αν ο ΟΗΕ καταργούνταν διεθνείς συμφωνίες, όπως η Συμφωνία των Παρισίων, θα κατέρρεαν, τα κράτη θα επέστρεφαν σε εθνικές, απομονωμένες πολιτικές, χωρίς κοινά πρότυπα ή δεσμεύσεις και οι συνέπειες της κλιματικής κρίσης (ξηρασίες, πλημμύρες, μεταναστεύσεις πληθυσμών) θα γίνονταν ανεξέλεγκτες. Η απώλεια του ΟΗΕ θα σήμαινε οπισθοδρόμηση δεκαετιών στην παγκόσμια περιβαλλοντική πολιτική.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι ο ΟΗΕ λειτουργεί ως ουδέτερο φόρουμ διαλόγου ανάμεσα σε κράτη με διαφορετικά συμφέροντα. Η Γενική Συνέλευση και οι διεθνείς διασκέψεις προσφέρουν πεδίο ειρηνικής αντιπαράθεσης ιδεών αντί για πολεμική σύγκρουση. Χωρίς τον ΟΗΕ η διεθνής διπλωματία θα περιοριζόταν σε διμερείς ή περιφερειακές συμφωνίες, αφήνοντας εκτός τους αδύναμους, θα ενισχυόταν η λογική των συνασπισμών και της ισχύος, όπως πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και οι διεθνείς κρίσεις θα εξελίσσονταν χωρίς κοινό μηχανισμό διαλόγου ή αποκλιμάκωσης.

Σημαντικότερος παραμένει ο ρόλος του ΟΗΕ για τον πυρηνικό έλεγχο και την στρατιωτική ασφάλεια. Μέσω οργανισμών όπως ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ), ο ΟΗΕ επιβλέπει τη μη διάδοση πυρηνικών όπλων. Χωρίς αυτόν, ο έλεγχος των πυρηνικών προγραμμάτων (π.χ. Ιράν, Βόρεια Κορέα) θα γινόταν αδύνατος και θα υπήρχε κίνδυνος μαζικής εξάπλωσης πυρηνικών όπλων, με ανυπολόγιστους κινδύνους για την ανθρωπότητα.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι η κατάργηση του ΟΗΕ θα είχε καταστροφικές συνέπειες για την ειρήνη, την ασφάλεια, την ανάπτυξη και το περιβάλλον. Θα σήμαινε επιστροφή σε έναν κόσμο χωρίς κανόνες, όπου η ισχύς θα υπερίσχυε του δικαίου και οι αδύναμοι θα έμεναν απροστάτευτοι. Η σύγχρονες εξελίξεις, λόγω της κυνικής στάσεως ορισμένων Μεγάλων Κρατών έχει απομειώσει την εν λόγω δυνατότητα του ΟΗΕ, αλλά λόγω της ύπαρξης του η περαιτέρω επιδείνωση του παγκόσμιου γίνεσθαι φαίνεται να συγκρατείται έστω και σε χαμηλό σημείο.

Παρότι ο ΟΗΕ χρειάζεται μεταρρυθμίσεις για να γίνει πιο αποτελεσματικός και δημοκρατικός, η ύπαρξή του παραμένει απαραίτητη για τη διεθνή σταθερότητα και τη συλλογική επιβίωση της ανθρωπότητας.

Γ - Θα ήταν χρήσιμο να εξετάσουμε δύο γεωγραφικές και μια θεματική ενότητα, για να αντιληφθούμε καλύτερα τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο ΟΗΕ στην εκπλήρωση της αποστολής του.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) έχει παίξει σημαντικό, αλλά περιορισμένο ρόλο στον πόλεμο της Ουκρανίας, ο οποίος ξεκίνησε το 2022 με τη ρωσική εισβολή. Παρότι ο ΟΗΕ δεν μπορεί να επιβάλει ειρήνη με τη βία, έχει κινητοποιηθεί πολιτικά, ανθρωπιστικά και νομικά.

Ας δούμε αναλυτικά τι έχει κάνει στο πεδίο των πολιτικών και διπλωματικών ενεργειών.

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (όπου συμμετέχουν όλα τα κράτη) έχει εγκρίνει πολλαπλά ψηφίσματα που καταδικάζουν τη ρωσική εισβολή και ζητούν την άμεση αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων. Από την άλλη πλευρά το Συμβούλιο Ασφαλείας, που έχει την κύρια ευθύνη για τη διεθνή ειρήνη, δεν μπόρεσε να λάβει δεσμευτικά μέτρα, επειδή η Ρωσία είναι μόνιμο μέλος και άσκησε βέτο σε κάθε απόφαση εναντίον της.

Αυτό δείχνει τα όρια του ΟΗΕ όταν μια μεγάλη δύναμη παραβιάζει το διεθνές δίκαιο.

Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, έχει επισκεφθεί επανειλημμένα τη Μόσχα και το Κίεβο, προσπαθώντας να μεσολαβήσει για εκκευρώσεις, ανθρωπιστικούς διαδρόμους και ανταλλαγές αιχμαλώτων.

Στο πεδίο της ανθρωπιστικής βοήθειας ο ΟΗΕ είναι ο κύριος συντονιστής της διεθνούς ανθρωπιστικής στήριξης προς την Ουκρανία. Συγκεκριμένα, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) έχει βοηθήσει εκατομμύρια εκτοπισμένους Ουκρανούς μέσα και έξω από τη χώρα. Το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP) παρέχει τρόφιμα και βοήθεια σε περιοχές πολέμου. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) υποστηρίζει νοσοκομεία και ιατρικές υποδομές που έχουν πληγεί. Η UNICEF προσφέρει προστασία και εκπαίδευση σε παιδιά που επλήγησαν από τον πόλεμο. Μέχρι σήμερα, ο ΟΗΕ έχει συντονίσει βοήθεια άνω των 6 δισεκατομμυρίων δολαρίων προς την Ουκρανία και τις γύρω χώρες.

Μία από τις σημαντικότερες επιτυχίες του ΟΗΕ υπήρξε η μεσολάβηση τον Ιούλιο του 2022, του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τη Συμφωνία της Μαύρης Θάλασσας, η οποία επέτρεψε στην Ουκρανία να εξάγει σιτηρά και τρόφιμα μέσω ασφαλών διαδρόμων. Χάρη σε αυτήν, εκατομμύρια τόνοι σιτηρών έφτασαν σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας, αποτρέποντας παγκόσμια επισιτιστική κρίση. Η Ρωσία αποχώρησε το 2023 από τη συμφωνία, αλλά ο ΟΗΕ συνεχίζει να προσπαθεί για την επαναφορά της.

Το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) και ειδικές επιτροπές του ΟΗΕ έχουν καταγράψει χιλιάδες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, όπως βομβαρδισμούς αμάχων, βιασμούς και βασανιστήρια. Ο ΟΗΕ υποστηρίζει επίσης το έργο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ICC), το

οποίο έχει εκδώσει ένταλμα σύλληψης για τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντίμιρ Πούτιν (για παράνομη μεταφορά παιδιών από την Ουκρανία στη Ρωσία).

Παρά τη δράση του, ο ΟΗΕ δεν έχει τη δύναμη να σταματήσει τον πόλεμο και αντιμετωπίζει τους ακόλουθους περιορισμούς και προκλήσεις: Το βέτο της Ρωσίας στο Συμβούλιο Ασφαλείας μπλοκάρει κάθε στρατιωτική ή δεσμευτική απόφαση. Οι διπλωματικές του εκκλήσεις έχουν μικρή επίδραση όταν τα εμπλεκόμενα μέρη δεν θέλουν ειρήνη. Πολλοί αναλυτές τονίζουν ότι χρειάζεται μεταρρύθμιση του ΟΗΕ, ώστε να μην μπορεί ένα μόνο κράτος να παραλύει όλο το σύστημα.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι ο ΟΗΕ, αν και δεν μπορεί να σταματήσει τον πόλεμο στην Ουκρανία, παραμένει ο κύριος πάροχος ανθρωπιστικής βοήθειας, ο φορέας που καταγράφει και καταδικάζει τις παραβιάσεις και ο διπλωματικός μεσολαβητής για περιορισμένες συμφωνίες, όπως τα σιτηρά. Ο ρόλος του δείχνει τα όρια αλλά και τη σημασία ενός διεθνούς οργανισμού που επιδιώκει ειρήνη μέσω δικαίου, όχι μέσω ισχύος.

Ας στραφούμε στην τραγωδία που εξελίσσεται στην Γάζα. Ο πόλεμος στη Γάζα είναι ένα από τα πιο σύνθετα και τραγικά ζητήματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Από την αρχή της σύγκρουσης (Οκτώβριος 2023), ο ΟΗΕ έχει καταδικάσει όλες τις μορφές βίας κατά αμάχων, τόσο τις επιθέσεις της Χαμάς εναντίον Ισραηλινών όσο και τους βομβαρδισμούς του Ισραήλ που έχουν προκαλέσει χιλιάδες θύματα Παλαιστινίων. Επίσης, έχει ζητήσει άμεση εκεχειρία και ανθρωπιστική πρόσβαση στη Γάζα, όπου ο πληθυσμός υποφέρει από έλλειψη τροφίμων, νερού, φαρμάκων και καταφυγίων. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, έχει δηλώσει επανειλημμένα ότι η κατάσταση στη Γάζα είναι ανθρωπιστική καταστροφή και ότι «κανένα μέρος δεν μπορεί να ενεργεί πάνω από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο».

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (όπου κάθε χώρα έχει μία ψήφο) έχει εγκρίνει πολλά ψηφίσματα που ζητούν άμεση κατάπαυση του πυρός, προστασία των αμάχων και ελεύθερη ροή ανθρωπιστικής βοήθειας.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας, αν και έχει πρωταρχική ευθύνη για την ειρήνη, δυσκολεύεται να λάβει δεσμευτικές αποφάσεις, διότι οι Ηνωμένες Πολιτείες (ΗΠΑ) χρησιμοποιούν συχνά το δικαίωμα βέτο για να προστατεύσουν το Ισραήλ. Ο ΟΗΕ μεσολαβεί (μέσω της Αιγύπτου και του Κατάρ) για ανταλλαγές αιχμαλώτων και παύσεις πυρός μικρής διάρκειας, αν και τα αποτελέσματα είναι περιορισμένα.

Σημαντικό είναι ότι ο ΟΗΕ είναι ο βασικός πάροχος ανθρωπιστικής βοήθειας στη Γάζα.

Οι κυριότεροι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται εκεί είναι η UNRWA (Υπηρεσία του ΟΗΕ για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες) που παρέχει εκπαίδευση, ιατρική φροντίδα, τρόφιμα και καταφύγια σε πάνω από 2 εκατομμύρια Παλαιστίνιους, διαχειρίζεται σχολεία, κλινικές και κέντρα διανομής τροφίμων στη Γάζα. Πολλά κτίρια της UNRWA έχουν πληγεί από βομβαρδισμούς, προκαλώντας δεκάδες νεκρούς εργαζόμενους του ΟΗΕ. Μέχρι σήμερα, πάνω από 200 μέλη προσωπικού του ΟΗΕ έχουν σκοτωθεί — είναι ο μεγαλύτερος αριθμός θυμάτων προσωπικού του ΟΗΕ σε οποιαδήποτε σύγκρουση.

Το WFP (Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα) διανέμει τρόφιμα στους κατοίκους της Γάζας, συχνά με πολύ περιορισμένη πρόσβαση και προειδοποιεί ότι η πείνα χρησιμοποιείται ως όπλο πολέμου, καθώς οι μεταφορές βοήθειας εμποδίζονται συχνά.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) υποστηρίζει νοσοκομεία που λειτουργούν κάτω από δραματικές συνθήκες, χωρίς καύσιμα, νερό ή φάρμακα και προσπαθεί να εκκενώσει τραυματίες μέσω του περάσματος της Ράφα (Αίγυπτος).

Το Γραφείο του Υπατού Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR) έχει καταγγείλει πιθανές παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου τόσο από το Ισραήλ όσο και από τη Χαμάς. Ο ΟΗΕ ζητά έρευνα για εγκλήματα πολέμου, ιδίως για επιθέσεις σε νοσοκομεία, σχολεία και καταφύγια, συλλογικές τιμωρίες πληθυσμού και ομηρίες και απαγωγές αμάχων. Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ICJ), μετά από προσφυγή της Νότιας Αφρικής (Δεκέμβριος 2023), διέταξε το Ισραήλ να πάρει μέτρα για να αποτρέψει τη γενοκτονία στη Γάζα — απόφαση με ηθική και νομική βαρύτητα. Καθόσον αφορά σε πολιτικές πρωτοβουλίες για μακροπρόθεσμη ειρήνη, σημειώνεται ότι ο ΟΗΕ στηρίζει τη λύση των δύο κρατών, Δηλαδή τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους της Παλαιστίνης που θα συνυπάρχει ειρηνικά με το Κράτος του Ισραήλ. Ο ΟΗΕ προωθεί διαπραγματεύσεις για μόνιμη ειρήνη, με βάση τα σύνορα του 1967, την αποστρατιωτικοποίηση της Γάζας και την ασφάλεια για το Ισραήλ, καθώς και την ανοικοδόμηση της Γάζας μέσω διεθνών κονδυλίων. Ωστόσο, οι πολιτικές διαφορές, η συνεχιζόμενη βία και η έλλειψη εμπιστοσύνης εμποδίζουν οποιαδήποτε πρόοδο.

Οι περιορισμοί του ΟΗΕ εν προκειμένω είναι η αδυναμία να επιβάλει εκεχειρία, καθώς εξαρτάται από τη βούληση των κρατών. Οι ΗΠΑ και άλλες μεγάλες δυνάμεις μπλοκάρουν συχνά αποφάσεις στο Συμβούλιο Ασφαλείας. Οι εργαζόμενοι του ΟΗΕ στη Γάζα λειτουργούν υπό ακραίο κίνδυνο, με περιορισμένη πρόσβαση και ελάχιστους πόρους.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι παρά την τραγικότητα της πραγματικότητάς επί του εδάφους και της αδυναμίας τερματισμού του πολέμου στην Γάζα, ο ΟΗΕ προσφέρει σωτήρια ανθρωπιστική βοήθεια σε εκατομμύρια ανθρώπους, καταγράφει παραβιάσεις και ζητά λογοδοσία, πιέζει για κατάπαυση του πυρός και σεβασμό του διεθνούς δικαίου και διατηρεί ζωντανή την ελπίδα για μια δίκαιη και διαρκή ειρήνη στη Μέση Ανατολή. Ο ρόλος του είναι περισσότερο ανθρωπιστικός και ηθικός, αλλά παραμένει αναγκαίος για να υπάρξει έστω και ένα πλαίσιο διεθνούς προστασίας των αμάχων.

Το τρίτο πεδίο υπό εξέταση είναι εκείνο του αφοπλισμού, γιατί τα όπλα μαζικής καταστροφής (πυρηνικά, χημικά και βιολογικά όπλα) αποτελούν τη μεγαλύτερη απειλή για την παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) έχει αναλάβει κεντρικό ρόλο στην προσπάθεια να τα περιορίσει, να τα καταστρέψει και να αποτρέψει τη διάδοσή τους. Ας δούμε αναλυτικά τι κάνει ο ΟΗΕ σε αυτόν τον τομέα.

Στόχος του ΟΗΕ παραμένει η αποτροπή της εξάπλωσης των πυρηνικών όπλων και η προώθηση του πυρηνικού αφοπλισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στις επιτυχίες του ΟΗΕ στον τομέα αυτό καταγράφεται η Συνθήκη για τη Μη Διάδοση των Πυρηνικών Όπλων (NPT – 1970) που είναι η σημαντικότερη διεθνής συμφωνία στον τομέα αυτό και την έχουν υπογράψει σχεδόν όλα τα κράτη του κόσμου. Προβλέπει όπως τα κράτη χωρίς πυρηνικά μην αποκτήσουν τέτοια όπλα. Επίσης όπως τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας που διαθέτουν πυρηνικά (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Γαλλία, Βρετανία) να επιδιώκουν τον αφοπλισμό. Όλα τα κράτη να μπορούν να χρησιμοποιούν την πυρηνική ενέργεια μόνο για ειρηνικούς σκοπούς (π.χ. ενέργεια, ιατρική). Βέβαια, η πραγματικότητα πάλι είναι διαφορετική με την απόκτηση πυρηνικών όπλων από το Ισραήλ, την Ινδία, το Πακιστάν και την Βόρεια Κορέα. Ομως οδήγησε την Νότιο Αφρική και την Ουκρανία σε πυρηνικό αφοπλισμό. Ο ΟΗΕ συμμετέχει ενεργά στις προσπάθειες σχετικά με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν μέσω του ΙΑΕΑ.

Ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) ελέγχει αν τα κράτη τηρούν τη NPT μέσω επιθεωρήσεων σε πυρηνικές εγκαταστάσεις. Παρακολουθεί χώρες όπως το Ιράν και η Βόρεια Κορέα, για να αποτρέψει στρατιωτικά πυρηνικά προγράμματα. Προωθεί τη χρήση πυρηνικής τεχνολογίας για ειρηνικούς σκοπούς (ιατρική, γεωργία, ενέργεια).

Το 2017 ο ΟΗΕ υιοθέτησε τη Συνθήκη για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Όπλων (TPNW), που στοχεύει σε πλήρη εξάλειψη τους. Τέθηκε σε ισχύ το 2021, αλλά οι μεγάλες πυρηνικές δυνάμεις δεν την έχουν υπογράψει.

Στόχος του ΟΗΕ είναι και η ολική εξάλειψη των χημικών όπλων και η παρεμπόδιση της χρήσης ή παραγωγής τους. Η Σύμβαση για τα Χημικά Όπλα (CWC – 1997) απαγορεύει την ανάπτυξη, αποθήκευση και χρήση χημικών όπλων, προβλέπει την καταστροφή όλων των αποθεμάτων. Την έχουν υπογράψει σχεδόν όλα τα κράτη του κόσμου (εκτός ελάχιστων, όπως η Βόρεια Κορέα, το Ισραήλ και η Αίγυπτος).

Ο Οργανισμός για την Απαγόρευση των Χημικών Όπλων (OPCW), με έδρα τη Χάγη, επιβλέπει την καταστροφή των χημικών όπλων και κάνει επιτόπιες επιθεωρήσεις. Έχει ερευνήσει περιστατικά χρήσης χημικών στη Συρία, όπου επιβεβαίωσε παραβιάσεις της σύμβασης. Το 2013 τιμήθηκε με το Νόμπελ Ειρήνης για τη συμβολή του στην παγκόσμια ασφάλεια.

Στόχος του ΟΗΕ είναι να απαγορεύσει και τη χρήση μικροοργανισμών ή τοξινών ως πολεμικών μέσων. Η Σύμβαση για τα Βιολογικά Όπλα (BWC – 1975) απαγορεύει την ανάπτυξη και αποθήκευση βιολογικών όπλων (π.χ. βακτήρια, ιοί), αλλά δεν διαθέτει μηχανισμό επιθεώρησης, κάτι που την καθιστά πιο δύσκολη στην εφαρμογή. Ο ΟΗΕ επιδιώκει την ενίσχυση της διαφάνειας και τη συνεργασία για βιοασφάλεια.

Στο πλαίσιο του αφοπλισμού το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορεί να επιβάλει κυρώσεις σε χώρες που παραβιάζουν συνθήκες μη διάδοσης (όπως στη Βόρεια Κορέα και το Ιράν). Επίσης έχει θεσπίσει επιτροπές παρακολούθησης για την πρόληψη της παράνομης μεταφοράς όπλων μαζικής καταστροφής. Τέλος, εγκρίνει ή επιβλέπει διεθνείς επιθεωρήσεις σε χώρες ύποπτες για παραβίαση.

Παράλληλα, ο ΟΗΕ προωθεί την εκπαίδευση για τον αφοπλισμό και τη μη διάδοση μέσω της UNODA (Γραφείο ΟΗΕ για Θέματα Αφοπλισμού). Ενθαρρύνει τα κράτη να χρησιμοποιούν επιστημονική γνώση για ειρηνικούς σκοπούς. Δημιουργεί διαλόγους και διεθνή φόρα για να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία.

Δυστυχώς, παρά τις συνθήκες και τους οργανισμούς ορισμένα κράτη δεν συμμετέχουν ή παραβιάζουν τις συμφωνίες (π.χ. Βόρεια Κορέα) και οι μεγάλες δυνάμεις διατηρούν πυρηνικά οπλοστάσια για αποτροπή, κάτι που αντιβαίνει στο πνεύμα του αφοπλισμού. Οι νέες τεχνολογίες (τεχνητή νοημοσύνη, drones, κυβερνοπόλεμος) δημιουργούν νέες μορφές “μαζικής απειλής” που δεν καλύπτονται ακόμη πλήρως από το διεθνές δίκαιο.

Ο ΟΗΕ είναι ο κύριος διεθνής μηχανισμός που προσπαθεί να προστατεύσει την ανθρωπότητα από τα όπλα μαζικής καταστροφής. Μέσα από συνθήκες, επιθεωρήσεις και διεθνείς οργανισμούς, εργάζεται για έναν κόσμο: «όπου η ασφάλεια βασίζεται στη συνεργασία και όχι στον φόβο». Ωστόσο, η επιτυχία του εξαρτάται από τη βούληση των κρατών να συνεργαστούν και να θέσουν την ειρήνη πάνω από την ισχύ.

Καταλήγοντας, θα πρέπει να αναφερθούμε στο θέμα της ανασυγκρότησης του ΟΗΕ.

Η ανασυγκρότηση του ΟΗΕ (ή μεταρρύθμιση του ΟΗΕ) είναι σήμερα ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα στη διεθνή πολιτική, γιατί πολλοί θεωρούν ότι ο Οργανισμός, αν και απαραίτητος, δεν ανταποκρίνεται πλέον πλήρως στις ανάγκες του 21ου αιώνα.

Η ανασυγκρότηση ή μεταρρύθμιση του ΟΗΕ σημαίνει αλλαγή στη δομή, τις διαδικασίες και τις προτεραιότητές του, ώστε να γίνει πιο αποτελεσματικός, δίκαιος και αντιπροσωπευτικός. Δηλαδή, να μπορεί να αντιμετωπίζει καλύτερα τα σημερινά παγκόσμια προβλήματα, τους πολέμους και τις συγκρούσεις, τις ανισότητες και την φτώχεια, την κλιματική κρίση, την τρομοκρατία και τις κυβερνοεπιθέσεις, τις μεταναστευτικές ροές και τέλος τις νέες μορφές όπλων

Κοινή παραδοχή είναι η διαπίστωση ότι η μεταρρύθμιση του ΟΗΕ χρειάζεται γιατί από το 1945, ο κόσμος έχει αλλάξει ριζικά: σήμερα υπάρχουν 193 κράτη, νέα κέντρα ισχύος (Κίνα, Ινδία, Ε.Ε., Αφρική). Οι αποφάσεις συχνά μπλοκάρονται στο Συμβούλιο Ασφαλείας, λόγω βέτο των μεγάλων δυνάμεων. Οι αναπτυσσόμενες χώρες ζητούν περισσότερη φωνή στη λήψη αποφάσεων. Ο ΟΗΕ συχνά αντιδρά αργά σε κρίσεις (Ουκρανία, Γάζα, Συρία).

Το Συμβούλιο Ασφαλείας είναι το πιο σημαντικό όργανο, υπεύθυνο για την ειρήνη και ασφάλεια. Το πρόβλημα είναι ότι αντιπροσωπεύει τον κόσμο του 1945, όχι του 2025. Το βέτο συχνά παραλύει τη δράση του ΟΗΕ (π.χ. στη Συρία ή την Ουκρανία). Οι χώρες της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας ζητούν μόνιμη εκπροσώπηση. Οι αναθεωρητικές προτάσεις περιλαμβάνουν την διεύρυνση του Συμβουλίου σε 25 ή περισσότερα μέλη, τον περιορισμό ή την αναθεώρηση του δικαιώματος βέτο και την εισαγωγή μόνιμων εδρών για περιοχές όπως η Αφρική, η Ινδία, η Ιαπωνία, η Βραζιλία.

Οι προτάσεις για την Γενική Συνέλευση είναι να αποκτήσει μεγαλύτερο ρόλο στις αποφάσεις και να ελέγχει πιο αποτελεσματικά τα άλλα όργανα και να ενισχυθεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Επίσης προτείνεται όπως οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις γίνουν πιο ευέλικτες και γρήγορες αποστολές, να υπάρχει καλύτερος συντονισμός με περιφερειακούς οργανισμούς (NATO, Ε.Ε., Αφρικανική Ένωση) και περισσότερη προληπτική διπλωματία πριν ξεσπάσουν συγκρούσεις.

Για τα θέματα ανάπτυξης και κοινωνικής δικαιοσύνης προτείνεται η ενίσχυση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs), η αντιμετώπιση της ανισότητας Βορρά–Νότου και η μεγαλύτερη υποστήριξη σε φτωχότερα κράτη και πρόσφυγες. Για το περιβάλλον και το κλίμα προτείνεται η δημιουργία ισχυρότερου διεθνούς πλαισίου για την εφαρμογή της Συμφωνίας των Παρισίων και μεγαλύτερη συνεργασία ΟΗΕ–επιστημόνων–κρατών για την προστασία της φύσης.

Η ανασυγκρότηση του ΟΗΕ αντιμετωπίζει μεγάλες δυσκολίες, διότι οι μεγάλες δυνάμεις δεν θέλουν να χάσουν τα προνόμιά τους (κυρίως το βέτο). Επίσης υπάρχουν αντίθετα συμφέροντα μεταξύ ομάδων κρατών (π.χ. Ασία – Αφρική – Ευρώπη) και τέλος οι διαδικασίες αλλαγής του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ είναι πολύ δύσκολες (απαιτούν 2/3 των κρατών και έγκριση όλων των μόνιμων μελών).

Η ανασυγκρότηση του ΟΗΕ είναι απαραίτητη για να μπορέσει ο Οργανισμός να συνεχίσει να: «προστατεύει την ειρήνη, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τη συνεργασία των εθνών», όπως ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης του. Ο κόσμος έχει αλλάξει, και ο ΟΗΕ πρέπει να αλλάξει μαζί του —όχι να καταργηθεί, αλλά να ανανεωθεί, να γίνει πιο δημοκρατικός, πιο αποτελεσματικός και πιο σύγχρονος. Αλλά χωρίς την συνεργασία των Μεγάλων, τούτο δεν θα καταστεί ποτέ εφικτό. Εννοείται και ότι όλα τα μέλη του θα πρέπει να πληρώνουν ανελλιπώς τις ετήσιες συνδρομές τους προκειμένου να στηρίζονται οικονομικά οι δράσεις του.

Εάν δεν υπήρχε σήμερα ο ΟΗΕ ίσως το παγκόσμιο γίνεσθαι να ήταν ακόμη χειρότερο. Όμως υπάρχει και παράγει σημαντικό έργο, παρά τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει. Είναι όμως σημαντικό, όλα τα κράτη και δη οι Μεγάλες δυνάμεις να τον βοηθήσουν να εκπληρώσει πληρέστερα το έργο που του έχει ανατεθεί πριν 80 χρόνια.

**ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.
ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΑ 80 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ.
Αλέξανδρος Κατράνης Πληρεξούσιος Υπουργός Α, ε. τ. Μέλος ΕΛΙΣΜΕ**

1. Γράφοντας για τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) μου έρχονται στο νου αναμνήσεις από τα χρόνια που διέπλασαν την κοινωνική και επιστημονική μου προσωπικότητα και εμπειρίες καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής μου ζωής. Είχα διαμορφώσει κάποτε μια ρομαντική και ουτοπική αντίληψη για το ρόλο και τις δυνατότητες του οργανισμού που έπαιρνε πολύ στα σοβαρά τον Καταστατικό Χάρτη, ως νομικό και δεσμευτικό κείμενο, και τις ιδρυτικές και μεταγενέστερες πολιτικές του διακηρύξεις που τις έβλεπα ως ένα είδος «οικουμενικού συντάγματος». Θεωρούσα ως δεδομένο ότι ο ΟΗΕ αποτελεί «ηθική πυξίδα, μια δύναμη για την ειρήνη και ένα καταφύγιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα» (Γενικός Γραμματέας Antonio Guterres), και ότι ο Χάρτης του ΟΗΕ «έδωσε σε εκατομμύρια ανθρώπους ένα αστέρι να τους καθοδηγεί μέσα από τις στάχτες του πολέμου και συνέβαλε σε ιστορικές κατακτήσεις όπως το τέλος της αποικιοκρατίας και του apartheid» (Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης για το 2025 κυρία Annalena Baerbock). Στις δικαιολογημένες ενστάσεις εμπειροτέρων και πιο προσγειωμένων δασκάλων, προϊσταμένων, συναδέλφων και φίλων που επέμεναν στη «δομική αδυναμία» του ΟΗΕ να αναπτύξει αυτόνομη διεθνή επιρροή, αντέτεινα ότι τελικά στις διεθνείς σχέσεις (οφείλουν να) μετρούν και υπερισχύουν η τήρηση του Διεθνούς Δικαίου και οι αξίες της ειρήνης, της συνεργασίας και της προσέγγισης των λαών. Το αφήγημα του Immanuel Kant για τη «διάρκη παγκόσμια ειρήνη» με είχε συνεπάρει.
2. Καθώς η μελέτη βάθαινε και οι εμπειρίες πλήθαιναν, διαπίστωσα ότι πράγματι ο ΟΗΕ ήταν γεμάτος αντιφάσεις: Δεν ήταν ένα σύστημα παγκόσμιας διακυβέρνησης, όπως εδώ και δύο περίπου αιώνες αναζητεί η κόσμος. Για αυτό έλειπε η διάθεση («πολιτική βούληση») των κρατών και οι πόροι. Ο ΟΗΕ ήταν κάτι πολύ διαφορετικό από την Αυτοκρατορία του Καρλομάγνου, την Ιερά Συμμαχία και την Κοινωνία των Εθνών. Η φιλοδοξία των ιδρυτών ξεπερνούσε την ανοχή της πραγματικότητας. Περαιτέρω, ο ΟΗΕ ούτε κατέργησε, ούτε περιόρισε σημαντικά την κυριαρχία των κρατών. Αυτά συμβιώνουν με τον ΟΗΕ (και άλλους οργανισμούς), αλλά δεν «συγχρονίζονται» μαζί του. Σε πείσμα της υπογραφής τους που αναγνωρίζουν τις αξίες του ΟΗΕ, τα κράτη διαγκωνίζονται πάντα για την ηγεμονία ή αναζητούν συμβιβασμούς, όπου η ισχύς υπερισχύει του δικαίου και της δικαιοσύνης.
3. Ίσως πρέπει να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι: Το Προοίμιο του Καταστατικού Χάρτη και διάφορες επί μέρους διατάξεις έχουν ως στόχο να επιβάλουν τις αρχές της καλής γειτονίας και της ειρηνικής συνύπαρξης, της καταδίκης της βίας και της απόπειρας χρήσης βίας στις διεθνείς σχέσεις, της συνεργασίας για τη διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας και της οικονομικής και κοινωνικής προόδου των λαών. Μέσα στα ερείπια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αυτό ήταν μια μεγάλη υπόσχεση και ελπίδα. Εν τούτοις, στο σημαντικότερο τομέα, αυτόν της διατήρησης της ειρήνης, ο ΟΗΕ δεν μετρά επιτυχίες. Δεν μπόρεσε να εμποδίσει πολέμους – στους οποίους μεταπολεμικά προστίθενται οι εμφύλιες και «ασύμμετρες» συρράξεις, ούτε να συμβάλει αποφασιστικά στη λήξη τους. Θετικές ήταν οι προσπάθειες διαμεσολάβησης, προώθησης συμφωνιών κατάπαυσης του πυρός, διανομής ανθρωπιστικής βοήθειας και, κυρίως, αποστολής «ειρηνευτικών δυνάμεων». Οι τελευταίες ήταν, όμως, ανεπαρκείς και από άποψη «Εντολής» («mandates») και από άποψη πόρων και αδύναμες να δαμάσουν την κρατική

επιθετικότητα ή το εθνικό, φυλετικό ή θρησκευτικό μίσος. Σε τελευταία ανάλυση, καθώς τα κράτη δεν είχαν τη βούληση να αναθέσουν στον ΟΗΕ αποστολές υπό την αποκλειστική ευθύνη του οργανισμού και σε τεχνικό επίπεδο καθόριζαν τους «κανόνες εμπλοκής» των ειρηνευτικών δυνάμεων, ο ΟΗΕ περιορίστηκε στην αντιμετώπιση συμπτωμάτων και δεν μπόρεσε να ασχοληθεί με τη θεραπεία των «ριζικών αιτιών» της διακρατικής και εσωτερικής-εμφύλιας ή διασυννοριακής-τρομοκρατικής βίας.

4. Στην προσπάθειά του να εμβαθύνει, να αποκαλύψει και τιθασεύσει τις «ρίζες της βίας», ο ΟΗΕ επεκτάθηκε στην προώθηση του αφοπλισμού και του ελέγχου των πυρηνικών και συμβατικών εξοπλισμών καθώς και στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Τα κράτη δεν είναι, όμως, έτοιμα να περιορίσουν τα «μέσα της βίας» που βρίσκονται στα χέρια τους (τα οπλοστάσιά τους) ούτε εμπιστεύονται τους ανταγωνιστές τους - φοβούνται ότι, σε περίπτωση σύγκρουσης, θα βρεθούν σε δεινή θέση απέναντί τους. Για το λόγο αυτό είναι ιδιαίτερα διστακτικά να προχωρήσουν σε συμφωνίες επί ευρέων και περιεκτικών ρυθμίσεων επί των ανωτέρω θεμάτων και περιορίζονται μόνο σε ορισμένες διαδικαστικές (πχ. απαγόρευση διασποράς πυρηνικών όπλων, απαγόρευση πυρηνικών δοκιμών) και τομεακές ρυθμίσεις (πχ. απαγόρευση χρήσεως ατομικών, βιολογικών και χημικών όπλων, ναρκών κατά προσωπικού και βλημάτων διασποράς) διατηρώντας πάντοτε το δικαίωμα καταγγελίας ή της επικλήσεως των λεγομένων «ρητρών διαφυγής» - χωρίς να παραβλέπουμε τη «μυστική» (αλλά σε όλους γνωστή) παρασκευή ή αποθήκευση των όπλων αυτών.
5. Για το θέμα της τρομοκρατίας ο ΟΗΕ έχει πραγματοποιήσει σημαντικά βήματα σχετικά με το συντονισμό των σχετικών κρατικών δραστηριοτήτων, την παροχή εκπαίδευσης και θέσπισης μηχανισμού κυρώσεων κατά τρομοκρατικών ομάδων και οργανώσεων («UNOCT: United Nations Office on Counter-Terrorism»). Σημαντικότερο επίτευγμα είναι η έκδοση της «Παγκόσμιας Στρατηγικής του ΟΗΕ κατά της Τρομοκρατίας» που στηρίζεται σε τέσσερις πυλώνες: μέτρα προς αντιμετώπιση των συνθηκών που οδηγούν στην επέκταση της τρομοκρατίας, μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της τρομοκρατίας, μέτρα για την ενίσχυση της ικανότητας των κρατών να προβλέπουν και να καταπολεμούν την τρομοκρατία και ενίσχυσης του ρόλου του ΟΗΕ και μέτρα προς εξασφάλιση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου κατά τον αγώνα κατά της τρομοκρατίας. Παρά την οικουμενική καταδίκη της τρομοκρατίας, τα κράτη-μέλη δεν κατόρθωσαν να υιοθετήσουν κοινό ορισμό της, εξακολουθούν να διαφωνούν ως προς το χαρακτηρισμό ορισμένων ενόπλων κινημάτων ως «τρομοκρατικών» ή «αντιστασιακών» και δεν συμφωνούν ως προς την ισχύ του «φυσικού δικαιώματος αμύνης» έναντι τρομοκρατικών οργανώσεων.
6. Η μεγάλη πρόκληση του ΟΗΕ στη μεταπολεμική εποχή ήταν, κατά τη γνώμη μου, η διαχείριση της «αμφισβήτησης». Τη δεκαετία του 1950 ξεκίνησε ο αγώνας για την από-αποικιοποίηση που προέβλεπε το «δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών». Μετά την ίδρυση των νέων ανεξαρτήτων κρατών και την κατακόρυφη αύξηση των μελών του οργανισμού κατά τη δεκαετία του 1960-1970, καταβλήθηκε η προσπάθεια ριζικής αλλαγής του κόσμου με αίτημα μια «νέα τάξη πραγμάτων» στο οικονομικό-επενδυτικό-εμπορικό, τεχνολογικό και πολιτισμικό επίπεδο. Επιδίωξη ήταν η ανακατανομή της ισχύος και επιρροής στις διεθνείς σχέσεις και η ανάληψη μεγαλύτερης ευθύνης από τα νέα κράτη που ονομάστηκαν συλλήβδην «αναπτυσσόμενα» ή «Τρίτος Κόσμος», παρά τις μεγάλες πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαφορές μεταξύ τους. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του «συστήματος του ΟΗΕ», συζητήθηκε, επί πολλά έτη και με μεγάλες εντάσεις, η αλλαγή του

ιδιοκτησιακού καθεστώτος του εθνικού πλούτου και ο έλεγχός του από τις κυβερνήσεις και όχι τις πολυεθνικές εταιρείες, η αλλαγή των κανόνων του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος και η θέσπιση ιδιαίτερων ρυθμίσεων για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τέλος η μεταφορά τεχνολογίας χωρίς επαχθείς όρους που προκύπτουν από τη διεθνή προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Την εποχή αυτή ιδρύθηκαν νέοι εξειδικευμένοι «θυγατρικοί οργανισμοί» του ΟΗΕ (πχ UNCTAD, UNIDO) προς συζήτηση των ανωτέρω θεμάτων.

7. Το αποτέλεσμα ήταν η ρήξη «Βορρά-Νότου» αντί της επιδιωκόμενης συνεργασίας ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών και η ομαδοποίηση των κρατών ανάλογα με το εθνικό τους εισόδημα ή το πολιτικό τους σύστημα. Οι επί μέρους «ομάδες» δεν διεκρίνοντο βεβαίως για την εσωτερική συνοχή ή την κοινότητα συμφερόντων τους. Κάθε άλλο μάλιστα – γι αυτό και η συνεννόηση τόσο στο εσωτερικό τους όσο και μεταξύ τους ήταν δύσκολη και γεμάτη αντιφάσεις. Τελικά, ο ΟΗΕ και οι «θυγατρικοί οργανισμοί» του κατηγορήθηκαν για προκατάληψη υπέρ των θέσεων των αναπτυσσόμενων, το έργο τους «απονομιμοποιήθηκε» και η συζήτηση για τα διεθνή οικονομικά θέματα πέρασε σε οργανισμούς ουσιαστικά εκτός συστήματος ΟΗΕ (GATT/ΔΟΕ, ΔΝΤ, Όμιλος ΠΤ).
8. Η μεγάλη συμβολή του ΟΗΕ έγκειται στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην ανθρωπιστική βοήθεια που προσφέρει σε περιπτώσεις πολέμων, εμφυλίων συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών. Μετά την «Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», ο ΟΗΕ προχώρησε στην επεξεργασία δύο θεμελιωδών κειμένων, του «Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα» (ΔΣΑΠΔ) και του «Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα» (ΔΣΟΚΠΔ), τα οποία τηρούν την ισορροπία ανάμεσα στους φιλελεύθερους στόχους των δυτικών κρατών και τις αναθεωρητικές επιδιώξεις των αναπτυσσόμενων και προσδίδουν μια βαθύτερη – «ολιστική» έννοια στο «δικαίωμα αυτοδιάθεσης». Πέραν αυτού, μέσω της «Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» του ΣΑΠΔ που αντικαταστάθηκε από το νέο θεσμό του «Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», ο ΟΗΕ ασκεί έλεγχο στη συμπεριφορά των κρατών και εκδίδει περιοδικές εκθέσεις για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο. Περαιτέρω, στα Προαιρετικά Πρωτόκολλα, προβλέπεται η κατάργηση της ποινής του θανάτου και η ατομική προστασία κατά παραβιάσεων του συστήματος προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
9. Το ερώτημα είναι, γιατί ο ΟΗΕ θεωρείται ως «αποτυχημένος» παρά τη μεγάλη συμβολή του στην προώθηση του Διεθνούς Δικαίου και των ανθρωπιστικών αξιών – υπενθυμίζω τις μεγάλες διασκέψεις για την κωδικοποίηση ή εξέλιξη αναθεώρηση του Διεθνούς Δικαίου, όπως η «Διεθνής Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας», συμφωνίες για τον έλεγχο των εξοπλισμών και κατάργηση ορισμένων κατηγοριών όπλων (νάρκες κατά προσωπικού, βλήματα διασποράς, ατομικά, βιολογικά και χημικά όπλα) και οι διασκέψεις για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή. Το μέτρο κρίσεως είναι η αποτροπή του πολέμου και η εγγύηση της παγκόσμιας ασφάλειας – και εκεί πράγματι η αποτελεσματικότητα του ΟΗΕ είναι ελλιπής. Ο λόγος είναι ότι ένας διεθνής οργανισμός δεν είναι κάτι παραπάνω από τα κράτη-μέλη, δεν είναι υπερκείμενη αλλά εξαρτημένη δομή σε σχέση με αυτά. Η δράση του ΟΗΕ εξαρτάται από τα περιθώρια που του παρέχουν τα κράτη-μέλη. Η «αποτυχία» του ΟΗΕ συχνά συνδέεται με την αδυναμία του να αποτρέψει ένοπλες συγκρούσεις και γενοκτονίες, κυρίως λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης εκ μέρους των ισχυρών κρατών. Η δύναμη λήψης αποφάσεων, ιδίως στο Συμβούλιο Ασφαλείας, μπορεί να εμποδιστεί από το δικαίωμα αρνησικυρίας

(veto) των μονίμων μελών. Επιπλέον, η αποτελεσματικότητά του αμφισβητείται και σε άλλα πεδία, όπως η ικανότητα διάσωσης προσφύγων και η καταπολέμηση της φτώχειας και της κλιματικής αλλαγής.

10. Στο εσωτερικό του ΟΗΕ δεν υπάρχει αμοιβαίος έλεγχος και συμπληρωματικότητα ως προς τα όργανα, δεν υπάρχουν «checks and balances» (η Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης «Uniting for Peace» αποτέλεσε εξαίρεση που παρά τις επιδιώξεις των δυτικών κρατών δεν μπόρεσε να επαναληφθεί στην περίπτωση της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία). Η «ισχύς» συγκεντρώνεται στο Συμβούλιο Ασφαλείας - αυτό αποφασίζει, αν συντρέχει απειλή κατά της ειρήνης, αν υπάρχει ανάγκη παρέμβασης και με ποια μέσα. Τα κριτήρια του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν είναι «οικουμενικά» είναι εθνικά (πρόκειται για ένα σύστημα που θεωρήθηκε ως «ρεαλιστικό» στην εποχή της ψήφισης του Χάρτη, καθώς διατηρούσε ένα τμήμα της επιρροής των μεγάλων δυνάμεων του 19^{ου} αιώνα και διαιώνιζε μια ηγεμονική ή αποικιοκρατική αντίληψη). Η εξαιρετική θέση των μονίμων μελών και το «όπλο» του «βέτο» παραλύουν τον ΟΗΕ εκεί, όπου η παρουσία και δράση του θα μπορούσε να είναι εξαιρετικά επωφελής. Αποτελεί ειρωνεία να αποκαλύπτεται ότι ένας οργανισμός που όφειλε να εκφράζει την «κυρίαρχη ισότητα» μεταξύ των κρατών, ευνοεί τον «εγωισμό» και γίνεται όχημα έκφρασης ηγεμονικών συμφερόντων των «μεγάλων δυνάμεων». Το διεθνές σύστημα παραμένει ιεραρχικό παρά τις καταστατικές διακηρύξεις και τον αγώνα μεγάλης μερίδας κρατών για την ισότητα.
11. Η κριτική στον ΟΗΕ είναι «καυστική» - άλλοι στηλιτεύουν τις προσπάθειες μεμονωμένων χωρών να τον αξιοποιήσουν αποκλειστικά για δικά τους συμφέροντα, άλλοι διαμαρτύρονται για «έλλειψη αποτελεσματικότητας» στο έργο του, άλλοι κάνουν λόγο για τεράστια γραφειοκρατικά έξοδα. Δεν λείπουν και άλλες αφορμές για κριτική. Κατά καιρούς έρχονται στο φως καταγγελίες για εγκληματική αδιαφορία, τέλεση εγκλημάτων πολέμου και κρούσματα σεξουαλικής παρενόχλησης από κυανόκρανους ή και από συνεργάτες του ΟΗΕ. Αγανάκτηση προκαλεί ακόμη και ότι χώρες που δεν σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, όχι μόνο γίνονται δεκτές στο «Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», αλλά ενίοτε αναλαμβάνουν και την προεδρία του. Αλλά αυτό που κυρίως αμαυρώνει το κύρος του οργανισμού είναι η αποτυχία ορισμένων ειρηνευτικών αποστολών, όπως στη Ρουάντα το 1994, όταν οι κυανόκρανοι απλώς αποχώρησαν, αντί να αποτρέψουν τη γενοκτονία των Τούτσι, ή στη Βοσνία το 1995, όταν η ειρηνευτική δύναμη έμεινε άπραγη στη σφαγή της Σρεμπρένιτσα.
12. Ο ίδιος ο Πρόεδρος Τρουμπ δεν άφησε περιθώρια παρεξήγησης: Κατ' αυτόν, ο ΟΗΕ είναι ένα κλειστό κλαμπ, στο οποίο «κάποιοι τύποι συναντώνται, διασκεδάζουν και κάνουν πλάκα», ενώ σε πρόσφατη παρέμβασή του στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ είπε: «Αν θέλετε δημοκρατία, διατηρείστε την εθνική κυριαρχία κι αν θέλετε ειρήνη, αγαπήστε το έθνος σας. Οι σοφοί ηγέτες δίνουν προτεραιότητα στον λαό τους και στη χώρα τους. Το μέλλον ανήκει στους πατριώτες. Το μέλλον ανήκει σε κυρίαρχα και ανεξάρτητα έθνη, τα οποία προστατεύουν τους πολίτες τους, σέβονται τους γείτονες και τιμούν τις διαφορές εκείνες, που καθιστούν κάθε χώρα ιδιαίτερη και μοναδική». Οι ΗΠΑ κατήγγειλαν τη Συμφωνία του ΟΗΕ για το Κλίμα, αρνήθηκαν να συνεργαστούν στο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση, μείωσαν την οικονομική συνδρομή για ειρηνευτικές αποστολές, αποχώρησαν από την UNESCO και την «Επιτροπή/Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» και, μόλις ξέσπασε η πανδημία του κορωνοϊού κατήγγειλαν την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας ως υποχείριο της Κίνας και λίγο αργότερα πάγωσαν την οικονομική συνεισφορά τους.

13. Εν τούτοις, όπως τόνισε ο πρώην Γενικός Γραμματέας Dag Hammarskjöld, «τα Ηνωμένα Έθνη δεν ιδρύθηκαν για να πάμε στον Παράδεισο, αλλά για να μην πάμε στην Κόλαση...». Χωρίς τον ΟΗΕ, η κατάσταση στον κόσμο θα ήταν χειρότερη. Ο ΟΗΕ αποτελεί βήμα ανταλλαγής απόψεων και επίτευξης συμβιβασμών για τη μελλοντική τάξη ασφαλείας και την πολιτική, οικονομική, τεχνολογική, εκπαιδευτική, πολιτιστική και περιβαλλοντολογική συνεργασία στον κόσμο (πχ «Στόχοι Βιώσιμη Ανάπτυξης» που αποτελούν παγκόσμιο σημείο αναφοράς). Οι ειρηνευτικές αποστολές χωρίζουν «φίλους» και «εχθρούς» και προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό στο μέτρο που οι κατά τόπους συνθήκες το επιτρέπουν. Χωρίς την UNICEF, 26 εκατομμύρια παιδιά δεν θα είχαν λάβει εκπαίδευση. Χωρίς το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα, σχεδόν 125 εκατομμύρια άνθρωποι θα στερούνταν σωτήριας τροφής. Χωρίς τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, πάνω από ένα δισεκατομμύριο εμβόλια δεν θα είχαν διατεθεί. Τέλος, θα μπορούσε κάποιο κράτος να είχε αντιμετωπίσει την πανδημία μόνο του; Ένας ιός δεν έχει διαβατήριο. Το ίδιο ισχύει για την κλιματική κρίση, την ασφάλεια των πτήσεων και τη ρύθμιση της τεχνητής νοημοσύνης. Σ' αυτόν τον παγκοσμιοποιημένο, ψηφιοποιημένο κόσμο, είτε συνεργαζόμαστε – είτε υποφέρουμε μόνοι (Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης 2025 κυρία Annalena Baerbock).
14. Κλείνω με το ερώτημα: Είναι ο ΟΗΕ χρήσιμος για την Ελλάδα; Μπορούμε να προσδοκούμε θετική του παρέμβαση στα κρίσιμα θέματα που απασχολούν την πατρίδα μας; Σε ανακοίνωσή του για τα 80 έτη από της ιδρύσεως του ΟΗΕ, το Υπουργείο Εξωτερικών τονίζει: «Στο σύγχρονο ασταθές και απρόβλεπτο διεθνές περιβάλλον, με δεκάδες συγκρούσεις να μαίνονται παγκοσμίως, η πλήρης και συνεπής εφαρμογή των αρχών του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ καθίσταται πιο επιτακτική από ποτέ... Η Ελλάδα, ως ιδρυτικό κράτος μέλος του ΟΗΕ και εκλεγμένο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας για την περίοδο 2025-2026, στηρίζει διαχρονικά τους σκοπούς και τις αρχές του Οργανισμού, παραμένοντας σταθερά προσηλωμένη στον απαρέγκλιτο σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε συστηματικά από κοινού με τα κράτη όλου του κόσμου για την αντιμετώπιση των σύγχρονων παγκόσμιων προκλήσεων μέσω του διαλόγου και της πολυμερούς διπλωματίας».
15. Δεν νομίζω ότι η παραπάνω επίσημη ανακοίνωση απαντά στο ερώτημα που θέσαμε. Θα πρέπει να κάνουμε διάκριση δύο ζητημάτων: Αν το νόημα της ερώτησης είναι, αν ο ΟΗΕ θα συμβάλει στην αλλαγή της τουρκικής συμπεριφοράς στο Αιγαίο ή στην Ανατολική Μεσόγειο ή στη μόνιμη, σταθερή και δίκαιη επίλυση του Κυπριακού, η απάντηση είναι μάλλον αρνητική. Οφείλουμε να συγκρατήσουμε, πάντως, ότι το νομικό και πολιτικό πλαίσιο για την επίλυση του Κυπριακού έχει τεθεί με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας.
16. Ο ΟΗΕ δεν διαθέτει την αρμοδιότητα ή τους πόρους για τόσο βαθιές τομές. Η τουρκική συμπεριφορά ευνοείται από το συνολικό γεωπολιτικό περιβάλλον και την εσωτερική πολιτική και οικονομική κατάσταση στην Τουρκία. Δεν μπορούμε να υπεισέλθουμε εδώ στην πολυδιάστατη ουσία των ελληνο-τουρκικών «προβλημάτων» ούτε στην ανάλυση και κριτική της (ενίοτε) προκλητικής τουρκικής εξωτερικής πολιτικής. Ενδεικτικά και επί προσωπικής βάσεως υπογραμμίζουμε ότι η τουρκική απειλή και αδιαλλαξία αντιμετωπίζονται με κατάλληλες συμμαχίες, αποτελεσματική οργάνωση της άμυνας και της αποτροπής, εσωτερική κοινωνική συνοχή και οικονομική ανάπτυξη. Από την

πλευράς του, ο ΟΗΕ θα μπορούσε να παράσχει την κατάλληλη «πλατφόρμα» διαλόγου, αλλά οι κινήσεις εξαρτώνται από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

17. Αν, όμως, το ερώτημα αναζητεί απάντηση στην αναζήτηση αξιακού, κανονιστικού και διπλωματικού πλαισίου για τη διαμόρφωση του μελλοντικού κόσμου, τότε θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι ο ΟΗΕ αποτελεί την ιδανική αφετηρία ακόμη και για κράτη με περιορισμένη διεθνή επιρροή. Αν η Ελλάδα διαθέτει «όραμα» ή έχει επεξεργαστεί πρόγραμμα για τη διαχείριση των παγκοσμίων υποθέσεων και τη διαμόρφωση των «κανόνων του παιχνιδιού» στην περιοχή της (Ευρώπη, Βαλκάνια, Ανατολική Μεσόγειος) ή για το τεχνολογικό (πχ τεχνητή νοημοσύνη) ή περιβαλλοντολογικό μέλλον του κόσμου (πχ κλιματική αλλαγή), οι απόψεις της θα μπορούσαν να προβληθούν στις διασκέψεις και τα όργανα του ΟΗΕ και να περιληφθούν στις τελικές αποφάσεις, οι οποίες, κάποια στιγμή, θα αποτελέσουν τμήμα του οικουμενικού κεκτημένου.
18. Αν ο ΟΗΕ δεν υπήρχε, θα έπρεπε να τον ιδρύσουμε. Πιο ισορροπημένο, πιο δυναμικό, πιο δίκαιο! Είναι αυτό δυνατό στην ιστορική πραγματικότητα; Ο συγγραφέας έχει τις ελπίδες και τις αμφιβολίες του.
19. Οφείλει, όμως, να σταματήσει εδώ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ Αντιστράτηγος ε. α.

Ο Ιπποκράτης Δασκαλάκης του Αθανασίου είναι Αντιστράτηγος εα, διδάκτορας Διεθνών Σχέσεων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Διευθυντής Μελετών στο Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ).

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1961 και αποφοίτησε από την Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων το 1983 ως Ανθυπολοχαγός του Πυροβολικού. Απόφοιτος των προβλεπομένων σχολείων του Όπλου του, της Ανωτάτης Σχολής Πολέμου (ΑΣΠ) της Σχολής Εθνικής Αμύνης (ΣΕΘΑ) και με θητεία στο AFSOUTH/J2 (Ιταλία) και στο SHAPE/J5 (Βέλγιο). Διοικητής της 80 Μοίρας Αντιαεροπορικού Πυροβολικού (Κω). Αποστρατεύθηκε το 2013 με τελευταία τοποθέτηση αυτή του Διοικητού του NATO Missile Firing Installation (Πεδίο Βολή Κρήτης).

Αποφοίτησε επίσης από το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών (2003) και κατέχει Μεταπτυχιακό Τίτλο σπουδών στις Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγικές Σπουδές (2008) ενώ απέκτησε από το ίδιο Πανεπιστήμιο και το διδακτορικό τίτλο στις Διεθνείς Σχέσεις (2021).

Συνεργάζεται ως ερευνητής με το Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων (ΙΔΙΣ) και ως διαλέκτης και συνεργάτης στη Σχολή Εθνικής Αμύνης (ΣΕΘΑ, στην Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ). Παρουσιάζει αναλύσεις σε διάφορες ιστοσελίδες και περιοδικά για θέματα Στρατηγικής και Διεθνών Σχέσεων.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΦΩΤΙΑΣ Πρέσβυς ε. τ.

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Αρκαδία. Μετά το Γυμνάσιο σπούδασε στο Εξωτερικό. Είναι πτυχιούχος Πολιτικών Επιστημών (BS) του Πανεπιστημίου Ιλλινόϊ, ΗΠΑ, Διεθνών Σχέσεων (MA - αριστούχος) του Πανεπιστημίου της Πόλης της Νέας Υόρκης, και Τρίτου Κύκλου Κοινωνικής και Οικονομικής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Παρισίων (IEDES).

Υπηρέτησε ως Έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πεζικού στη Μακεδονία και στο Γενικό Επιτελείο. Εργάστηκε ως Συνεργάτης στη Διεύθυνση Εξωτερικού Τύπου του Υπουργείου Προεδρίας, Διευθυντής Α΄ στο Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (με εύφημη μνεία), και 23 χρόνια στον ΟΗΕ ως Σύμβουλος και Διευθύνων Σύμβουλος του Γραφείου του Οργανισμού για την Ελλάδα, Κύπρο και Ισραήλ. Μετά τη συνταξιοδότησή του από τον ΟΗΕ εργάστηκε ως Ειδικός Σύμβουλος Διεθνών Σχέσεων στην Ακαδημία Αθηνών και στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων. Επίσης, τιμής ένεκεν, στην Εθνική Επιτροπή υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εξωτερικών για τον εορτασμό της 50^{ης} Επετείου του ΟΗΕ.

Από το 2001 έως το 2013 διετέλεσε Καθηγητής και Πρόεδρος του Τομέα Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Ινδιανάπολης στην Αθήνα, Υπεύθυνος του Πρωτοποριακού Σεμιναρίου “Ambassadors’ Forum”, και από το Μάρτιο 2014 έως το Μάρτιο 2015 διετέλεσε Καθηγητής και Διευθυντής των Διπλωματικών και Διεθνών Σπουδών στο Κολλέγιο της Νέας Υόρκης στην Αθήνα Υπεύθυνος του Σεμιναρίου «TheAmbassadors’ AcademicTribune»).

Έχει εκδώσει 3 δοκίμια : 1) Ο ΟΗΕ Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΡΕΞΗΓΗΜΕΝΟΣ, Εκδόσεις Γκοβόστη, 2) ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ: ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΝΘΡΩΠΟΥΡΥΧΕΙΟ, Εκδόσεις Γκοβόστη, 3) ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΙΡΙΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΘΕΜΑΤΑ, Εκδόσεις Χριστάκη, και πρόσφατα το ΕΛΛΑΔΑ-ΟΗΕ, Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα. Επίσης ένα αφήγημα με τίτλο «Πόλεμος Αναμνήσεων και Συνειδήσεων», επτά ποιητικές συλλογές με τίτλο ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ και ένα βιβλίο με διηγήματα με τίτλο ΠΕΤΡΙΝΕΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΙΣ. Είναι συνσυγγραφέας των βιβλίων: 1) ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΟΥΡΑΝΙΟΥ, 2) ΑΝΤΙΚΑΙΑΔΑΣ, 3) ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, 4) ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, έκδοση του Πολυτεχνείου Αθηνών, 5)

βιβλίο στα Αγγλικά για την τέχνη με τίτλο CREATIVITY. Επίσης έχει επιμεληθεί της έκδοσης του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

Έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα στον ελληνικό τύπο και ορισμένα στον ξένο, έχει δώσει πολλές δεκάδες διαλέξεις σε Ελληνικά και ξένα Πανεπιστήμια, σε ΜΚΟς, σε Ανοικτά Πανεπιστήμια κ.α., καθώς και πολυάριθμες συνεντεύξεις στα ΜΜΕ για διεθνή θέματα και τον ΟΗΕ, έχει οργανώσει πολλά συνέδρια για επίκαιρα και καίρια διεθνή θέματα, και έχει παρουσιάσει σημαντικά βιβλία.

Έχει βραβευθεί με πρώτο Πανελλήνιο Βραβείο και ειδικό Έπαινο για την ποίησή του για την ειρήνη από τις Δελφικές Αμφικτιονίες, με το διεθνές Βραβείο ΙΠΕΚΤΣΙ για την ποίησή του για την ειρήνη και την επικοινωνία, με Έπαινο από το περιοδικό ΝΟΥΜΑΣ για αφήγημα, καθώς και από άλλους σημαντικούς φορείς για το έργο του στον ΟΗΕ και τα Γράμματα (Παναρκαδική Ομοσπονδία Αμερικής, Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη {ΕΕΔΥΕ}, Ίδρυμα Μαραγκοπούλου (ΙΜΔΑ), Νομαρχία Αττικής, Έκκληση Ακρόπολης κ.ά.).

Το 2011 ανακηρύχτηκε ο Καλύτερος Καθηγητής {FacultyoftheYear} στο Πανεπιστήμιο Ινδιανάπολης, Αθήνα. Το 2014 βραβεύτηκε από την Ελληνική Εταιρεία Ευεργετών για το εθελοντικό του έργο και ανακηρύχτηκε «Πρεσβευτής Εθελοντισμού», και το 2015 από το Ίδρυμα Κουτσοχέρα για την προσφορά του στα Γράμματα και τον Πολιτισμό. Με δική του πρωτοβουλία ιδρύθηκε Ανοικτό Πανεπιστήμιο στα Βριλήσσια υπό την αιγίδα του Δήμου το 2007 και ήταν, σε εθελοντική βάση, Διοργανωτής και Συντονιστής έως το 2016. Μέλος του Συνδέσμου Στελεχών του ΟΗΕ, της Παναρκαδικής Ομοσπονδίας Αμερικής {ΠΟΑ}, τακτικό μέλος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, του Ελληνικού Συνδέσμου ΟΗΕ έως το 2013 (Α΄ Αντιπρόεδρος), του ΔΣ του Παρατηρητηρίου Διεθνών Οργανισμών έως το 2015, του EURONEM έως το 2015, της Εταιρίας Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, του Φιλολογικού Συλλόγου «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» (Κοσμήτωρ το 2014), της Εταιρίας Αρκαδικών Γραμμάτων και Τεχνών, της Ένωσης Πτυχιούχων Αμερικανικών Πανεπιστημίων (τ. Πρόεδρος), της Επιτροπής Κρίσεως Βραβείων του Ιδρύματος Ι. Κουτσοχέρα, επ. μέλος του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, της Ακαδημίας Στρατηγικών Αναλύσεων (ΑΣΑ) και μέλος του ΕΛΙΣΜΕ. Το 2018 ανακηρύχτηκε Πρεσβευτής Πολιτισμικής Διπλωματίας από το αντίστοιχο Ίδρυμα Αρκαδίας.

Παντρεμένος με την Ελένη Παναγοπούλου Κοινωνική Λειτουργό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και έχουν ένα γιο Ειδικό Παθολόγο και μια κόρη Καθηγήτρια Γαλλικών.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Πρέσβυς ε. τ.

Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε πολιτικές επιστήμες στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Νομική ΕΚΠΑ και πήρε μεταπτυχιακό από το Διεθνές Ινστιτούτο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο.

Η επαγγελματική του σταδιοδρομία ξεκινάει ως διπλωματικός υπάλληλος στο Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών από το 1976-2013 έχοντας υπηρετήσει σε πόστα αιχμής όπως Βελιγράδι, Άγκυρα και στην Ελληνική Αντιπροσωπεία στον ΟΗΕ Γενεύης. Εκπροσώπησε την Ελλάδα ως Πρέσβυς στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, στην Αλβανία και ως αναπληρωτής μόνιμος αντιπρόσωπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης υπηρέτησε ως Πρέσβης του ΝΑΤΟ στα Τίρανα και ως Υψηλός Σύμβουλος σε θέματα αφοπλισμού στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσεως με έδρα τις Βρυξέλλες. Διετέλεσε Πρέσβης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον ΟΗΕ στην Γενεύη και στους Διεθνείς Οργανισμούς στην Χάγη από 2008-18. Συμμετείχε σε σημαντικές διεθνείς διασκέψεις (συμπεριλαμβανομένων του ΟΑΣΕ και της 1ης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στην Νέα Υόρκη).

Από το 2019 είναι εκλεγμένος Πρόεδρος του Συνδέσμου Αφυπηρετησάντων Ελλήνων Διπλωματικών. Επίσης είναι μέλος των ΔΣ του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών και της ΑΛΛΗΛΟΝ, καθώς και Επιστημονικός Συνεργάτης του ΕΛΙΑΜΕΠ.

Τέλος είναι συγγραφέας συγγραμμάτων και άρθρων για θέματα εξωτερικής πολιτικής και μεταφραστής λογοτεχνικών έργων της διεθνούς γραμματείας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΤΡΑΝΗΣ Αναπληρωτής Υπουργός Α, ε. τ.

Σπούδασε Νομικά στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Μονάχου και έλαβε Διδακτορικό Δίπλωμα Νομικής από το Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Έχει αποφοιτήσει επιτυχώς από το Θερινό Σχολείο του Πανεπιστημίου της Βιέννης, τη Σχολή Αμύνης του ΝΑΤΟ και το Τμήμα Ανωτάτων Αξιωματικών και Πρέσβων της ίδιας Σχολής (Ρώμη). Έχει παρακολουθήσει το Τμήμα Διαπραγματεύσεων του «European Institute for Public Administration», Maastricht, Netherlands.

Εισήλθε στη Διπλωματική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών το 1983 και υπηρέτησε σε θέσεις της Κεντρικής Υπηρεσίας (Διευθυντής Δικαστικών και Διοικητικών Υποθέσεων, Διευθυντής Σπουδών Διπλωματικής Ακαδημίας, Τμηματάρχης Διμερών Σχέσεων με Τουρκία στη Διεύθυνση Ελληνοτουρκικών Σχέσεων, Τμηματάρχης για θέματα ΟΗΕ και ΕΕ στη Διεύθυνση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Διευθύνσεις Ρωσίας και Ανατολικών Χωρών, Βαλκανίων, Κυπριακού, Διεθνών Οικονομικών Οργανισμών και Συμβάσεων) και στο εξωτερικό (Πρέσβης στην Αστανά και Κινσάσα, Αναπληρωτής Πρέσβη στην Τιφλίδα, Σύνδεσμος του ΝΑΤΟ με τις χώρες της Κεντρικής Ασίας, Γενικός Πρόξενος στη Μόσχα, Πρεσβεία Βόννης, Μ.Α. FAO)

Δίδαξε Διεθνές, Διεθνές Οικονομικό, Ευρωπαϊκό και Κανονικό Δίκαιο ως Καθηγητής στο Ορθόδοξο Πανεπιστήμιο της Κινσάσα και ως Επίκουρος Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Έχει δώσει διαλέξεις για θέματα Διεθνούς Δικαίου, Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Οικονομίας σε Δημόσιες και Στρατιωτικές Σχολές στην Ελλάδα και σε Πανεπιστήμια στο εξωτερικό. Είναι Επίτιμος Διδάκτωρ της Διπλωματικής Ακαδημίας της Τιφλίδας (Πανεπιστήμιο).

Έχει συγγράψει πέντε μονογραφίες (διδακτορική διατριβή Πανεπιστήμιο του Μονάχου για τον έλεγχο των συγχωνεύσεων στο γερμανικό και αμερικανικό δίκαιο, «Η κρίση του διεθνούς χρέους», «Η Μέση Ανατολή στη δίνη των νέων πολέμων», «Η ναυμαχία του Ναβαρίνο-με το βλέμμα του διπλωμάτη» και αναφορά στο Δίκαιο των Αλλοδαπών της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τον Α. Κοτσώνη και μεγάλο αριθμό επιστημονικών άρθρων σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και εκδόσεις για θέματα Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου, Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Μέσης Ανατολής και Διπλωματικής Ιστορίας. Έχει παρασημοφορηθεί από τις

κυβερνήσεις της Γερμανίας και του Καζαχστάν από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και από το Πατριαρχείο Μόσχας/Μητρόπολη Αστανά.:

ISBN